A XX. század utolsó évtizedében alakult Karinthy Kör székhelye a Karinthy Frigyes úti Könyvtár (Budapesten).

Alapító tagjai más művészeti tevékenységek mellett videófilmeket is készítenek. Első filmünk, a PILIS SZÍV – TÁLTOS TERÜLET érdekes módon a HUNOK ÚTJÁN című, háromrészes videófilm utolsó epizódja. A Kárpát-medencében, pontosabban a Pilisben játszódik a történet. A film ősbemutatója 1992-ben volt Dömösön. A HUNOK ÚTJÁN című filmek kronológiailag első epizódját Fejes Pál professzor izgalmas fejtegetései adják az őshazáról, a hunok első állomásáról, a mai indiai fővárostól, Delhitől 80 km-re északra, a mai Muzzafar Nagar város és a tőle keletre lévő tó, a mai nevén Chandu-Hor i-ként ismert területen.

A HUNOK ÚTJÁN második epizódja Bárdi László professzorról szól. A kínai nyelvtudományok professzorának nagyszabású, több ciklusú expedícióiról számol be Kőrösi Csoma útján, fel a Góbi sivatagig.

A filmeket a Honfoglalás 1100. évfordulóján mutattuk be Budapesten.

A könyvben található fejtegetések a filmek készítésekor felhasznált irodalmi, történeti jegyzetek, könyvek és egyéb források sokaságából keletkeztek.

Beszámolunk a több éves előkészületekről, ahogy ezekre a filmekre készültünk és a – filmekből kimaradt – okfejtéseket kívánjuk összegezni.

Bárány Éva

BÁRÁNY ÉVA

A HUNOK ÚTJÁN

(Ami a videófilmjeinkből kimaradt)

V. Bárány Éva

újságíró

BUDAPEST
XII., Schwartzer F. u. 4.
II. em. 5.
1123

Telefon: 214-56-04

Borító:
Vertel József grafikusművész

ISBN 963 9086 11 8

URÁNUSZ Kiadó, Budapest, 1997.
Cégtulajdonos: dr. Györgypál Katalin
Készült Holló Zoltán nyomdájában

...anekdoták, tudományos dolgozatok, nem kellőképp bizonyító érvényű szemelvények, irodalmi idézetek, általános ismeretközlő tudnivalók, eszmefuttatások elegye...

semmi több.

Bárány Éva

I. ÁLTALÁNOS KULTÚRTÖRTÉNET

A mítosz, a rege térben és időben megelőzi a történéseket. A magyarok ősi világképét, az ősök eredetét őrzik a mondák. A régmúlt történései, a mondák és mítoszok világa bizonytalan. Ki állíthat bizonyosat? Mi, magyarok, eredet-mondáinkat szívünkkel gondoljuk csak igaznak. De miért is cáfolnánk a gestákat, *Kőrösi Csomát*, *Ipolyit*, az új kutatók közül *Németh Pétert*, *Fejes Pált*, *Pap Gábort*, *Bárdy Lászlót, vagy akár Mireisz Lászlót*?

Kézai írja, hogy Ménrót (Mózesnél Nimród) a vízözön utáni 201. évben, okulva a múlt veszedelmén, toronyépítésbe kezdett. Ekkor a népek egy nyelvet beszéltek. De az ősök lerombolták a tornyot, és összezavarták a népek nyelvét. Ezután Ménrót Ninivébe ment, és nagy városokat alapított.

Hunor és Magyar, Ménrót fiai még Babilonban születtek, de apjuktól megválva visszatértek nagyapjukhoz, Tanahoz szittyaországba.

Ahogy általában a mitikus testvérpároknál szokás, úgy egyikük a nappal, másikuk az éjszaka birodalmát uralta. (Olvashatjuk Mireisz László: Magyarok eredete c. dolgozatában.)

Mint köztudott, Hunortól származik a hun nemzetség, ez adta a harcosokat, a királyokat és a fejedelmeket.

Magyar utódai a mágusokat, a szakrális papokat adták. Szittyaország az ősidőkben magába foglalta majdnem az egész Ázsiát és Európát. Kusán nemzetségei még Kr. után a III. században is betörtek Indiába, az árja törzseket segíteni.

Szittyaországnak több mágikus centruma volt. (Olvasható a fenti dolgozatban.) Ilyen volt a Góbi, a Himalája, a Kaukázus és a Kárpátok, de az Ural hegysége is. Ősi tudást halmoztak fel ezeken a helyeken, barlangokban és hegy alatti járatokban végezték ősi

szertartásaikat. Buda a Pilisben hozott létre egy ilyen centrumot a Hun-Magyar birodalom összeomlása előtt.

A barlangokban és a hegy alatti járatokban végzett ősi szertartás – talán – utolsó megindító példáját meséli el könyvében „Vidd hírét az igazaknak” címmel *Marlo Morgan* amerikai orvosnő. Látogatása az ismeretlen ausztrál bennszülött törzsnél több, mint meghökkentő kaland. De idézzük itt tanulságul a könyv ide vonatkozó részletét: „Minden törzs számára legszentebb hely az Uluru, mai nevén Ayers-szikla volt. A világ legnagyobb monolitja négyszáz méter magas. Odabent hatalmas, tömör sziklafallal határolt tér volt, amelyből többféle átjáró nyílt. A hegy tetején lévő kövek úgy helyezkedtek el, hogy a napfény beszűrődött közöttük. A törzsfőnök így szólt:

– Mi, a Mindenható igaz népének törzse elhagyjuk a Földet... Nem lesznek többé gyermekeink. Elhagyjuk Földanyánkat. Könyörgünk, hogy belássátok végre, mit tesz a Ti életmódotok a vizekkel, az állatokkal, a levegővel, mit tesztek önmagatokkal.

Az idők kezdetén, melyet ők álomidőnek neveznek, minden szárazföld egy volt.

A tudósok feltételezése szerint 180 millió évvel ezelőtt létezhetett Pangea, az összefüggő szárazföld, amely kettéhasadt. Hatvanöt millió évvel ezelőtt India és Afrika elsodródott, délen meghagyva Antarktiszt, jobbra és balra Dél-Amerikát és Ausztráliát.

*

Másnap bebocsátást nyertem a legféltettebb föld alatti csarnokba.

Nagy tisztelet övezte a termet. Fáklyával kellett megvilágítani a csiszolt opálberakásokkal díszített falakat. A padlóról, a falakról és a mennyezetről visszaverődő, a szivárvány minden színében pompázó fények látványa valósággal elbűvölt. Régen a törzs tagjai itt léphettek, mi úgy mondanánk, meditáció útján közvetlen kapcsolatba a Mindenhatóval.”

Hasonló volt a leírtakhoz a Pilisben – talán még ma is fellelhető – földbe rejtett, sziklába zárt kultikus hely, amelyet Buda hozott létre.

Anonymus a következőket írja:

„A szittyák valaha igen bölcsek és szelídek voltak. Arany és ezüst, gyöngy annyi volt nekik, mint a kavics. Hogy kemény nemzet volt, megismerhetitek ivadékaikról.”

A szittya népek uralkodóját a „királyi szkithák”, a Hun-Magyarok adták. A magyarok közül kerültek ki a táltos-papok, a hun nép adta a királyokat és a harcosokat. Hunor és Magyar utódainak birodalma egészen Attiláig virágzott. A történések szerint sajnálatos módon a testvérgyilkosság későbbi korok királydrámáiban is kísérteni fog.

Attila megöli Budát a Látó hegyen (Gellért hegy), és a Dunába dobja. Láthatatlan folyamatként felszakadt az az összetartó háló, amely a szkithákat védte. Talán a mágikus erő védte a régi birodalmat – felbomlott a szittya birodalom.

Attilát megöli ágyasa, vagy a vértolulás. Attila fia, Csaba (Ilrik) próbálja apja halála után – sikertelenül – összetartani a birodalmat.

Bonfini említi:

„A székelyeknek szkitha betűik vannak, ezeket fába vésik. S kevés jellel sok gondolatot foglalnak össze”.

A szkithákról sokat lehet tudni a görögöktől és egyéb forrásokból, a hunokról szintén. A szkitha-szittya nyelv a XIX. századi heves nyelvvitákban tisztázódott – az indoeurópai nyelvcsaládhoz tartozott, annak is az indoiráni ágához. Rovásírásuk egyezett a hunok és magyarok által használt írással. A magyar nyelven belül hasonlóságokat vélt felfedezni Kőrösi Csoma a szanszkrittal. Összeállított egy kétszáz szóból álló szógyűjteményt, mellyel bizonyította a kiejtett szanszkrit és magyar szavak közötti azonosságot.

A szanszkrit nyelv az indoárják nyelvéből Indiában kialakult indogermán nyelv. A népnyelvtől eltérően vallási és irodalmi nyelvvé fejlődött, neve szanszkritam (megszerkesztett). Már az ókorban is, de különösen később, egészen a Kr. után XI-XII.

századig csak a művelt osztályok beszélték – azóta klasszikus holt nyelvvé vált. Minthogy a Szanszkrit valamennyi indogermán nyelv közül a legkorábban fejlesztett nagyarányú irodalmat, a szanszkrit nyelv foglalja magában a legrégibb indogermán nyelvemlékeket.

Josephus Flavius állítása szerint „Babilon előtt, tehát a nyelvek összezavarása előtt minden nép a héber nyelvet beszélte". Ha saját őseinket és nyelvünket vizsgáljuk, akkor már nem valószínű, hogy így igaz az állítás. Hiszen az feltételezhető, hogy a magyarok mindenkor magyarul beszéltek, az is tény, hogy a nyelv idővel át is alakult.

A régmúlt időkben tájékozódni nagyon nehéz feladat. Bizonyosságot igazán semmi nem ad. Még az ún. nemzetiségi lánc sem folytonos, hiszen csak a legjelentősebb személyek szerepelnek benne.

A származási lánc az Első Embertől kezdődik: Ata (Atya).

Az Atyát a különböző nemzetségek különbözőképpen nevezték. A magyarok és sok szittya nép Atának, Ataurnak. A héberek Ádámnak (d-t hasonulás), a sumerek Ur-nak. Ata tudását fiának, Szétnek adta át. Szétről úgy tudjuk, hogy kilencszáztizenkét évet élt. Fia, Énes, kilencszázöt évig élt.

De nézzük tovább az ősök származási láncát.

Énes fia Kénes, Kénes fia Halál, Halál fia Járom, Járom fia Ének. Ének háromszázhatvanöt esztendőt töltött a Földön. Ének a táltosok őse. Egyiptomban Toth, a hébereknél Henoch, a görögöknél Hermés, az arabok Idrisnek nevezik.

Ének fia Matuzsálem, Matuzsálem fia Lámák, Lámák fia Utnapisten.

Utnapisten fia Apát, az ő fia Tana, fia Nemere (Ménrót), fia Hunor és Magyar – innen Hunor vonalát követjük, mert Magyar népe a mágus (táltos) papokat adta.

A táltosok tudták, hogy ha az ember letér az ősök útjáról, és elfelejti eredetét, feladatát, magára vonzza a bajt.

Talán érdemes összefoglalni, ami az eredetmondák kapcsán azonnal eszünkbe jut: az idő fogalmát. Kétségtelen, ha szeretnénk érteni és nem megérteni, mert az képtelenség, hogy idő-fogalmun-

kat célszerű tágítani (erre szükségünk lesz az első videofilm, azaz az őshaza tárgyalásakor, hogy Fejes Pál professzor megfejtéseit követni tudjuk).

Fontos ismerni a származási láncot az első embertől, Atatól (Ádámtól) Etele (Attila) fiáig, Csabáig.

Hunor vonalát követve – eredetmondánk szerint a harcosokat, a fejedelmeket adták – a sorrend a következő:

HUNOR – BOR – DANA – KELED – KEVE – KÁR – BELÉR – KÁDÁR – OTMÁR – FARKAS – BUDAVÁRD – BÖKÉNY – CSANÁD – BUDA – BEZTÉR – MIKE – MISKE – OMPOD – KÖLCSE– LEVENTE – LÉL – ZÁMOR – ZOMBOR – BALOG – BULCSU – ZOLTA – BEREND – KADUSA – OPOS – ETÉJ – SZEMÉN – BENDEKÖZ – ETELE – CSABA.

A nevek ismétlődnek, Buda is, és Levente is (Árpád fia Levente és Kölcse fia is Levente volt.)

Az analógiák... *Mereskovszkij: A kelet titkai* c. könyve erről szól. A történések ismétlődéséről az időben. Mindezek ismeretében már nem találjuk majd Fejes Pál professzor dolgozatában a Zürichi Magyar Történelmi Társulat kiadványaként megjelentetett a „Tatárlaki lelet megfejtése" című könyvében olyan hihetetlennek, hogy 45 000 éve már élt CSABA (az írások szerint), történetünk szereplőjeként BALA-TON is létezett, és ESSA népe is.

Csaba megmaradt népét egy álom segíti az ősi földre, Emese álma, amit Álmos születésekor álmodik. Majd később Árpád vezetésével vissza is tértek az ősök földjére, ez volt a honfoglalás... és ki tudja, hogy hányadik?

*

Csaba királyfi éneke

Anna emlõbõl ömlõ tejfolyam.
Égi fán fénylõ csillagútam.
Tõgyesfa-odúba tátosom,
Fiat szül égi-ágason.
Nap-dob csikóm tûz-eleven!
Indúlok csillagösvenyen.

Ûnõ-úrnõ méhének Napfi'-ja.
Nimród magból kélt két fia.
Nap-nép nemzõk, õs mágusok,
Hun-úr, Mag-úr, Nagytáltosok.
Nap-dob csikóm tûz-eleven!
Indúlok csillagösvenyen.

Emese-ölbõl eredõ fényes út.
Turul-sólyom áldotta nemzet-út.
Ágasfán fészkelõ szárnyasom,
Csillag-agancsú szarvasom.
Nap-dob csikóm tûz-eleven!
Indúlok csillagösvenyen.

A magyar őstörténettől nem választható el a magyar (székely) rovásírás eredetének vizsgálata. Az észak-mezopotámiai képírásból és a szubartui hurri rovásírásból származtatható.

Rokonságot mutat a sumer és az egyiptomi képírással is. Az írás először a tárgyak képét rögzítő képírásként jelent meg. Ezután az elvont fogalmakra összevont képjeleket használó fogalomírás alakult ki. (l. Für Zoltán: A magyar rovásírás)

Először a szótagírás, majd a szótagok jellemző hangjára kialakult a betűírás.

A kereskedést folytatók szétáradása folytán nagy területeken terjedt el a képírás.

A Kárpát-medencében (időpontot szándékosan nem említenék) korai képírásos emléket fedeztek fel Tatárlakán, majd további emlékeket találtak Tordos, Vinca környékén és a terület más részein is.

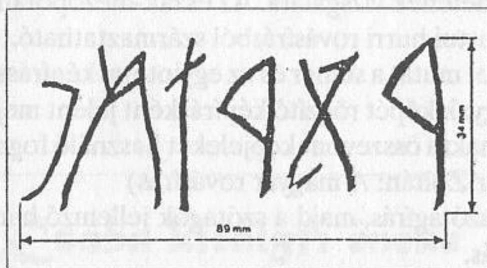
A képírásra utaló jelek hasonlóságot mutatnak a magyar rovásírás jeleivel. Mint a fentiekben már utaltunk rá, hasonlóságot véltek felfedezni az egyiptomi képírás és a székely rovásírás között is. *Vitéz András* rozsnyói kanonok, Kishont vármegye táblabírája fordította 1816-ban a Vatikáni (1000-ben) Szilveszter pápa által szentesített I. István törvényét, mely szerint:

„Szilveszter pápa tanácsolása folytán határoztatott, hogy a magyarok, székelyek, kunok, valamint az egyházi magyar keresztény papság által használt régi magyar betűk... a jobbról balra pogány írás megszüntetődjék, és helyébe a latin betűk használtassanak...

A beadott iratok és vésetek tűzzel és vassal pusztíttassanak el, hogy ezek kiirtásával a pogány vallásra emlékezés megszüntetődjék."

Az elmúlt évszázadok alatt hány ilyen és hasonló jegyzőkönyv született, amelynek alapján ősi tudáskincseit, kultúrájának bizonyítékait elkobozták, és máglyára vetették a magyar népnek!

ATYA ISTeN

A bögözi református templom rovásfelirata. 1480-1530

A magyar nép lelkéből sem tűzzel, sem vassal nem lehetett kiirtani ősi hiedelmeit, hitvilágát. Ősvallásában, az animizmusban és a sámánizmusban benne él, bár vegyülve keresztény elemekkel a mitikus történetekben. A fák, a cserjék, virágok segítik átmenteni, élővé tenni az ősi múltat, őstörténeti képünket.

A magyarok ősvallásában bizonyos fák, mint a fenyő, tölgy, különös tiszteletet élveztek. Ezek valójában mint életfák, vagy éppen mint sámánfák szerepeltek.

A fák, kövek, vizek és források ősi tisztelete a nomád népek körében létező szakrális kifejezési forma volt. Egyik napról a másikra az ősi animizmus nem veszett ki Vajk népéből. (Erre utal Szt. László tiltó rendelete: 1.22. „Aki pogány módjára kutaknál, fáknál áldozik, váltsa meg ökörrel vétségét".)

Ipolyi kimutatta, hogy a fák tiszteletét a kazároktól vették át a magyarok. Az ördög fája a bodza volt, mert ennek vesszejébe bele lehetett fújni.

A világfa hatalmas méretű fa, amely összeköti az alsó, a középső és a felső világot. A magyar hitvilág jeles személye, a táltos tudja csak, hogy hogyan lehet rá felmászni.

„A táltosok az ősi mesét világfaként ábrázolták. Hétágúként, mert hét világról beszéltek: a halak, a békák, a kígyók, a lovak, a madarak, a Hold és a Nap világa.

Az alvilágot három állat szimbolizálta: a kígyó (sárkány), a béka (gyík) és a hal." (Ipolyi)

A fényes út éjjel az égen feltűnik, hogy összekösse a mennyet a földdel. Az „ég" szavunk jelenti a mennyek és a világ közötti részt, utat.

Madarasfa az életfa volt, itt a madár a lélek. A világfa kozmikus jellegű, trancszendens. Az életfa sorsszerűbb, földibb, a Föld-anyával azonosítható növény.

Áprily Lajos segítségünkre volt akkor is, amikor első filmünk, a „Pilis szív: Táltos terület" szövegét írtuk. És most is, amikor itt, ebben a csodálatos balatoni környezetben, ahol e sorokat írom, azt a diófát is elsiratom, amelyet kertünkben barbár kezek kivágtak, megcsonkítottak.

„A somfát fenn a bükkcserjés alatt
télen kivágták, csak a csonk maradt.

Aki fejszét fogott rá, bárki volt,
tavaszi aranyomtól megrabolt...

Az a kegyetlen téli fejsze ölt:
Egy aranyfolttal szegényebb a föld."

Áprili Lajos: „A somfa-csonk" című verse felidézi bennem a valaha olvasottakat arról, hogy mi, emberek, egy-egy fával vagyunk azonosíthatók. Talán a diófa lenne az én fám, mert annyira fájt a halála.

Ha igaznak véljük a mondást, hogy „minden mindennel összefügg", akkor megértjük keserűségünket, fájdalmunkat is.

Erich von Däniken új könyve, „A végítélet napja régen megkezdődött" címmel megjelent *Balázs István* fordításában 1997-ben, kiadta a Magyar Könyvklub.

Lehet, hogy tanult barátaim ráncolják szemöldöküket, és leteszik könyvemet – igazán rosszul teszik, mert eszmefuttatásokat is ígértünk a bevezető sorokban. *Fischer Károly* írta a múlt században „A hun magyar írás" című könyve bevezetőjeként e nagyonis idevonatkozó gondolatokat:

„Hogy én teszem ezt és nem valamely bejegyzett hírneves író, azt hiszem Önöknek, szíves olvasóim, mindegy lesz, mert – hiába – a drágagyöngy, a színarany az marad akkor is, ha a tyúk kaparja ki, nem szükséges, hogy tudós találja meg, hogy értéke legyen."

De sokszor forgattam Fischer Károly könyvét, de sokat is tanultam belőle! Nagy érdeme volt az adatgyűjtés, így általa nem felejtődött el sok-sok apró mozaik becses nyelvemlékeinkből. Dänikent szokás lekicsinylően említeni; nem kívánok védelmére lenni, erre nincs is szüksége, csupán megjegyezném, hogy a „Vízöntő kor emberének" nagyonis valós érdeklődési körét elégíti ki ez a fajta, régmúlt világokat felidéző irodalom. Däniken a végítélet napját emlegeti, én pedig itt a hunok útjáról elmélkedem videófilmjeink ürügyén. A lényeg rejtetten mégis az: mit sikerült a múlt homályából megfejteni, mit tartogat a jövő a hunok múltja és az emberiség jövője analógiák alapján.

De idézzünk most Däniken legújabb könyvéből. Ez a könyv jobbára idézetek gyűjteménye a Bibliából, a Jelenések könyvéből és régi-régi történeti írásokból.

A legújabb piramis-kutatások eredményei mellett a legérdekesebb kutatókat is bemutatja a szerző. Egyiptomról szóló történeteit „A régiek bölcsessége" fejezetcímmel vezeti be. Idézzünk most a könyvből:

„A XIV. században Kairó könyvtáraiban nagy számban voltak találhatók óarab és kopt töredékek, amelyeket *Takiddin al-Makriri* történetíró „Hitat" című könyvében gyűjtött egybe, ott olvashatjuk az alábbi sorokat:

»Az első Hermes, akit hármas minőségben, mégpedig prófétaként, királyként és bölcsként emlegetnek (Ő az, akit a zsidók Ádám fia Séth fia Enos fia Kénán fia Mahola fia Járád fia Chanóknak [Hénoch] neveznek, aki kiolvasta a csillagokból, hogy

vízözön lesz. Erre piramisokat építtetett, s kincseket, tudós iratokat, mindent elrejtett bennük, ami miatt csak aggódott, hogy elveszhet, vagy megsemmisülhet, hogy ilyetén módon óvja és őrizze meg a javakat. Említésre sem érdemes, hogy az egyiptológusok nem tartják valami nagyra ezt az arab hagyományt. Számukra a piramis építtetője Kheopsz, még akkor is, ha ma már számos meggyőző érv szól Kheopsz ellen."

Ebben a könyvében is, de az az előtti „Die Augen der Sphinx" (magyar kiadás: A szfinx szemei) c. könyvében is az ókori Egyiptom megoldatlan rejtélyeivel foglalkozik. Egy kicsit időzzünk még el Egyiptomnál, az ő piramisainál és szfinxeinél.

„A piramis egyiptomi neve pir-m-usz, azaz „kilépés a földből..." a holtak feltámadása.

A „Halottak könyve" című egyiptomi mű pir-m-haru, szintén annyi, mint „kilépés a világosságba" – a halál sötétségéből a feltámadás világosságába.

A kutatások (*Morgan, Maspero*) szerint a piramisok Egyiptoma nem a kezdet, hanem a vég. Egyiptom történet előtti fejlődése legalább olyan hosszú, mint az egyiptomi történelem négy évezrede.

Platon azt állította, hogy az egyiptomi festészet és szobrászat már tízezer évvel a hellének előtt megvolt.

A kőkorszakbeli vad bennszülötteknél a Nílus síkján a legcsekélyebb nyoma sincs annak, hogy ez a kőkorszak összefügésben volna a legrégibb Egyiptommal. (Morgan) A piramisok Egyiptoma és a kőkorszakbeli Egyiptoma között törés van.

Mi van az őskor megközelíthetetlen mélységeiben? „Ti hellének, örökké gyermekek maradtok. Nektek nincsenek hagyományaitok, nincsenek emlékeitek a távoli hajdankorról" – mondta a szaiszi pap az athéni Szolónnak. (Platon: Timaiosz) A pap az új emberiségnek ezt a hagyomány nélküli valóságát abból magyarázza, hogy több ízben áradások és tűzvészek látogatták meg az emberiséget, és megsemmisítették. Csak Egyiptomban nem voltak ilyen csapások, itt maradt meg a vízözön előtti őskor emlékezete.

„Hajdanában egy sziget volt ama tengerszoros átellenében, amelyet ti Heraklész oszlopainak neveztek, egy nagy darab föld – nagyobb, mint Líbia és Kis-Ázsia együttvéve.

Ezt a szigetet úgy hívták, hogy Atlantisz" – mondja ugyanaz a szaiszi pap, s ezzel a legrégibb egyiptomi hagyományokat közli. Ennek az Atlantisz szigetnek a lakosai »Isten gyermekei« voltak. Atlantisz lakói Egyiptom határáig terjesztették ki hatalmukat." (Platon: Kritiasz)

Az emberiség első megnyilvánulása annak a világnak kezdete, egy másik világ vége volt?

Atlantisz vége Egyiptom kezdete: az első világ vége a másodiknak kezdete. Az apokalipszis pedig a második világ vége és a harmadik kezdete. Mert a Háromnak titka három világban megy végbe. (Mereskovszkij: A Kelet titkai)

Berosszosz, az ősrégi babiloni mondák utolsó magyarázója szerint a világ léte „nagy évek" sorozatából áll, amelyek mindegyikének megvan a maga tele és nyara. A tél akkor áll be, amikor a csillagzatok mind a Vízöntő, vagy a Halak csillagképében találkoznak, a nyár akkor, ha az Oroszlán, vagy Rák csillagképében találkoznak. Mindkét tél vízözönnel (hüdatószisz) kezdődik, mindkét nyár pedig tűzvésszel (ekpürószisz).

Így mozognak a világciklusok, „a nagy körök fordulásai – ovra delle rota magne (Dante) – két kezdő és két végpont között. Minden ciklus 432 000 évig tart, és pontosan ismétli az előzőt, mert a csillagzatok visszatérnek korábbi állásukba, s ugyanazokat hatásokat idézik elő. Az egyiptomi papok titkos tanításában a világciklusoknak neve: n e m – d u h „az élet megújulásai" és n e m – m a s s z u , „a már voltnak ismétlődései". A modern tudományban a körök egyike a világevolúció." (A Kelet titkai)

„A Teremtés Könyve szerint Micraim (Egyiptom) Ham fia volt. Az egyiptomiak maguk a Ham országa (Kamat, Kémet) nevet adták földjüknek. Sém és Ham Noé fiai. Hamtól jő Egyiptom, Sémtől Babilon. Azaz: Babilon és Egyiptom testvérek." (Lepsius)

„A Kr. előtti III. évezred közepén Nyugat-Ázsiába, éppúgy, mint a római császárkor végén Európába, barbárok törtek be, és megkezdődik a babiloni »középkor«, amely úgy viszonylik a sumer ókorhoz, mint a mi középkorunk a klasszikus korhoz. A legrégibb királyok és a kor művészete a sumer ókor magas kulturális színvonaláról tanúskodnak, amely évezredes fejlődésre enged következtetni.

Hogy a sumerok, Mezopotámia presemita telepesei voltaképpen kik, nem tudjuk. Ez a rejtélyes nép, amely kísértetként tűnt el a föld színéről, nyelv, szellem és vér tekintetében egy néphez sem hasonlít a világon. A sumer nyelv hasonlósága a turáni és a finnmongol nyelvekhez még nem elégséges ahhoz, hogy rokonságot konstruáljunk.

A prebabiloni Lagas városában ásatások útján bámulatos művészettel vésett fejek kerültek elő, a sumer királyoknak fejei. Ezek a mintegy vízözön előtti arcok nem vadak és nem nyersek, hanem finomak, de finomságuk nem a mienk, kimondhatatlanul különösek, mintha egy más planétáról való lények volnának.

Mikor a semita akkádok a Kr. előtt V. évezredben Sineár síkjára jöttek, a sumerok már évezredes kultúrát hoztak létre, megteremtették az ékírást, és átadták a sémitáknak a geometriát, a mennyiségtant, a csillagászat kezdetét, az építészetet, a csatornázást és az öntözést. Nem Egyiptomban, hanem Babilonban keletkeztek az egzakt tudományok. Talán az egész babiloni tudás csak egy elfelejtett bölcsesség emléke – örökség, amelyet a második emberiség az elsőtől kapott?"

Herodotos szerint „Egyiptomban egy nagy út vezetett Thébából Heraklész oszlopáig". Vajon nem Babilonból indult ki ez az út Atlantisz felé?

„Aki rosszat tesz neked, fizess annak jóval!" Ezek nem Krisztus szavai, hanem egy sumer sírfelirat.

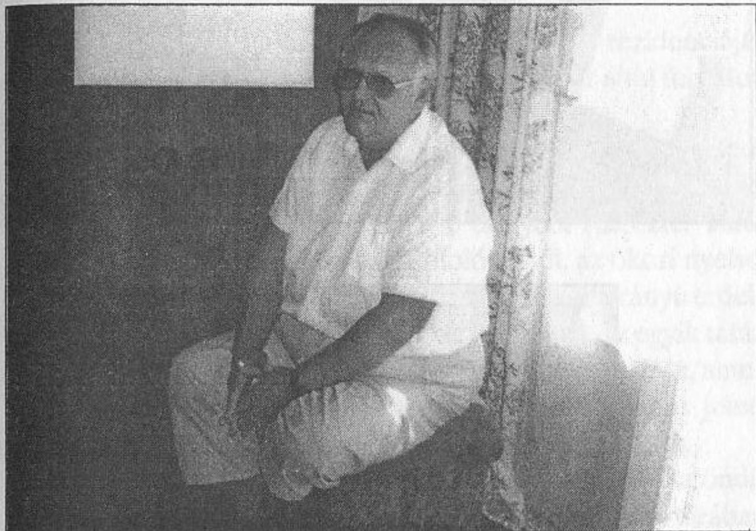
Az ékírásos emlékek, tudjuk, évezredekről évezredekre megismétlődnek. De megismétlődésük után belevesznek az ókor kiismerhetetlen ködébe. Mintha egy Atlantisz, egy hajdani apokalipszis világítana e szavakban az idők, vagy az örökkévalóság örvényén át. (A Kelet titkai)

E bevezetőnek szánt eszmefuttatás után Fejes Pál professzor úr állításai talán nem is lesznek olyan meghökkentőek.

II. „A HUNOK ÚTJÁN" C. VIDEÓFILM ELSŐ EPIZÓDJA

FEJES PÁL:

A tatárlaki lelet megfejtése

FEJES Pál professzor alsóörsi nyaralójában

(A szerző felvétele)

Készül a videófilm!

A stáb tagjai: LÁZÁR Gábor és KOVÁCS Zsolt

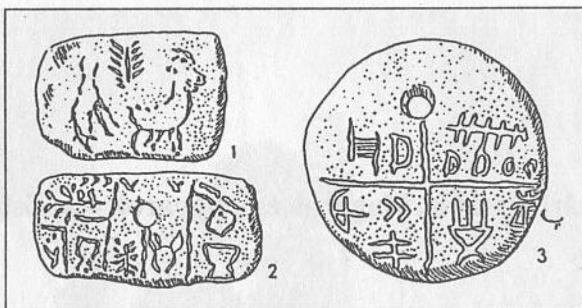
A tatárlaki tábla. Magarok és magyarok – az őshaza

1996. május 25-én Fejes Pál professzor úr nyári rezidenciáján voltunk Alsósörsön. (Így kezdődött a Karinthy Kör által forgatott videófilm.)

Dr. *Fejes Pál*, az alkalmazott kémia tanszékvezető egyetemi tanára, professzor, szakterülete mellett a matematika is érdekelte olyannyira, hogy második diplomáját e tárgyból szerezte. Talán nem túlzás, ha a harmadik diplomát filológiából, az ókori nyelveket kutató tárgykör alapján állítanánk ki számára. Ezirányú érdeklődésének és kutatásának egyik szellemi terméke „Az egyik tatárlaki tábla olvasata és a szöveg értelmezése" című dolgozata, amely a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Kiadványaként jelent meg 1992-ben. Az alábbiakban e tanulmányból is idézünk.

Ahogy elmesélte, e tárgy iránti érdeklődését a Ford ösztöndíjnak köszönhetjük, amikoris a Baltimor-i Egyetem könyvtárában, évtizedekkel ezelőtt *Érdy Miklós* felhívta figyelmét arra az érdekes kutatási területre, amiről ma szó lesz. Képzeletbeli utazásunk első állomása a Maros mentére vezet, pontosan *Tatárlaká*ra, ahol a múlt században *Torma Zsófia* végzett ásatásokat és szerzett kimagasló érdemeket a régészet szakterületén.

1961-ben *Nicolae Vlassa*, Erdély kiváló őstörténésze, régésze a Maros árterületén a 18 méteres, több feltárandó részből álló ún. áldozati gödörben találta meg az agyagtáblákat (szám szerint hármat).

A tatárlaki képírásos agyagtáblák

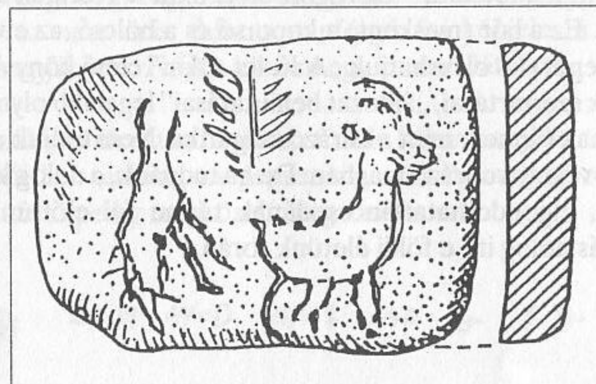
További emlékeket találtak a Kr. e. 2 500-as évekből Tordos, Vinca környékén és a Balkán más részein is. A képírásra utaló jelek jó része alaki egyezőséget mutat a magyar rovásírás jeleivel.

tatárlakai · tordosi · mezopotámiai · székely

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

A mágikus-vallási komplexum tárgyalása messzire vezetne; anynyit azért el kell mondani, hogy az agyagtáblák mellett idolok (bálványok), egy karperec, edények voltak találhatók.

Nem messze az áldozati gödörtől megégett emberi csontok széttördelt darabjait, egy teljes emberi csontvázat találtak meg a régészek.

Tatárlaki lelet, agyagtábla

Ezen a táblán kalász képe látható, és egy szökellő állaté (talán kecskebak).

Phila szigetén, Izisz templomának egyik kápolnájában kalászokat ábrázoltak, amelyek Oziris halott testéből hajtanak ki. A pap egy edényből vizet önt rájuk, a képen ez a felirat van: „Ez annak az alakja, akit nem szabad ismerni, a titkos Ozirisz alakja, aki az áradás (Nílus) vizeiből kél elő."

A csírázó mag titka tehát a feltámadó test titka.

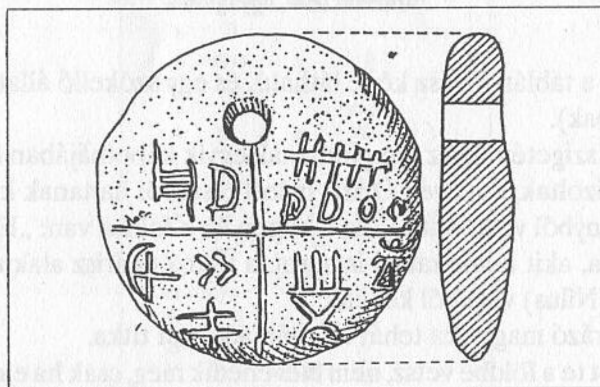
„Amit te a földbe vetsz, nem elevenedik meg, csak ha elenyész... Lelkes test vettetik el, és lelki test támasztatik. (Pál apostol I. levele a korinthosziakhoz 15, 36-44).

Az eleven hasonlóságok sokszor meggyőzőbbek minden bizonyítéknál.

„Az emberi csontvázak már a legrégibb, a gúlák előtti (a Kr. előtti VII. évezredbeli) sírok vermeiben bal oldalukon feküsznek, összegörbülve, mint a gyermekek az anyaméhben, hogy könnyebben születhessenek meg – támadhassanak föl.

Az egyiptomi temetési misztériumoknál egy állatot – antilopot, gazellát stb. – áldoztak föl, az állat frissen lehúzott bőrébe pedig beburkolták a tetemet – összegörbülve, mint a gyermek az anyaméhben. Ez a bőr (meskent) a koporsó és a bölcső, az elváltozás helye (heper)" – olvashatjuk „A Kelet titkai" című könyvben.

Eleink szertartásai, „áldozat bemutatásai" legalább olyan titokzatosaknak tűnnek, mint a csírázó mag titka. Nem tudjuk azt sem, mi megy végbe a csírázó magban. De ha tudnánk, a dolog kimondhatatlan, elgondolhatatlan csodának tűnne fel előttünk, mint annyi más dolog itt, e földi életünk során.

Tatárlaki lelet – Fejes Pál professzor megfejtette

A képen N. Vlassa kolozsvári régész által 1961-ben megtalált erdélyi tatárlaki lelet látható.

Az anyagból készült korong átmérője 6 cm, vastagsága 2,1 cm. A C-14-es karbon vizsgálat szerint 1000 évvel régebbi, mint a mezopotámiai sumer eredetű képírás – ám ez ma még vitatott, főként tudós körökben.

„A korongot egy függőleges és egy vízszintes átló négy mezőre osztja, s ez nem más, mint a napforgó ősi képjele, a magyar rovásírás egyik jele: F ⊕ (a körben egy kereszt látható).

A mezőkben elosztva összesen tízféle képírásos jelet találunk, melyekből hat alakilag megegyezik a székely-magyar rovásírás jeleivel, kettő pedig megközelítőleg azonos vele.

F⊕ Z= NY=D GY=‡ N+D=G P+B=

Ezek a jelek a mezopotámiai sumer képírásban mind előfordulnak. A magyar rovás GY jele‡. ott a jogar, az uralkodás írásos képjele, jelentése „pa". Címerünkben is ez a kettős kereszt látható."

(Olvasható Dr. Forrai Sándor: „A Bolognai Székely-magyar rovásbot-naptár" című dolgozatában)

A táblák, illetve egyáltalán az „írás" keletkezési ideje körül teljes a zűrzavar: N. Vlassa (C-14-re alapozott kormeghatározására hivatkozva) i. e. 2 600-at ír. Fejes professzor állítja, hogy mai tudásunk szerint több mint 10 000 évvel korábbi. Megfejtéseit a professzor az ún. „szólétra-elv alkalmazásával készítette, amelynek az a lényege, hogy ennek az ún. „izoláló", nyelvtant nem ismerő nyelvnek a szavai rokon nyelvek szavaival helyettesíthetőek, azaz velük „tükörfordítás" készíthető.

A tábla írása ősibb, mint a minószi lineáris A vagy B írás.

Ez az írás Indiából származik, s ha ugyanezt találjuk a felsorolt helyeken, ennek oka az, hogy az Indiából elszármazottak vitték

magukkal ezt a proto-írást, és letelepedésük helyén használták is; és mivel korántsem tökéletes, ezért később tovább is fejlesztették – állítja a professzor.

A kutatók elég széles körben hosszú időn át úgy vélekedtek, hogy az indiai civilizáció későn alakult ki. Többen azt tartották, hogy a betelepülő árja törzsek kívülről hozták azt be. Az is sokszor elhangzott, hogy az ó-ind kultúra izoláltan fejlődött, és az ókori Kelet más országaihoz képest elmaradott volt.

A harappái civilizáció feltárása és vizsgálata világosan bizonyította, hogy ősi, önálló kultúra létezett Indiában. *A. Cunnigham* angol régész még 1875-ben talált Harappában (ma Pakisztán, Ny-Panzsáb) ismeretlen írásjegyeket tartalmazó pecsételőt.

Pecsételő a harappái civilizáció korából.

I. e. III-II. évezred

A harappái civilizáció tanulmányozásának egyik legbonyolultabb kérdése az eredet problémája. Többféle elképzelés kapott hangot pl. a Harappa-kultúra sumer eredetéről, vagy akár indoárja származásáról is.

R. Heine-Geldern neves osztrák régész azt hangoztatta, hogy az Indus völgyi civilizáció hirtelen, váratlanul jött létre, minthogy nem kerültek felszínre előzményekre utaló nyomok.

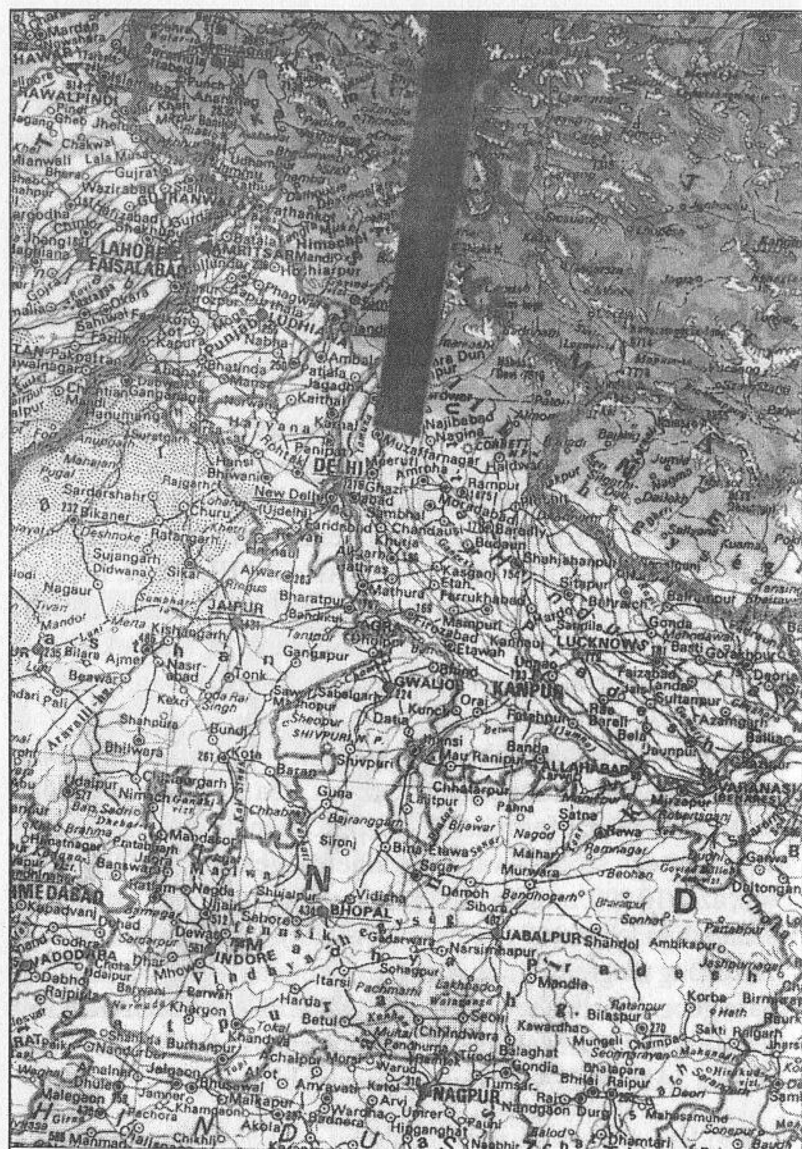
Előkerültek ún. képírásos agyagtáblák is nagy számban – az „ismeretlennek ítélt" képírás nagy hasonlóságot mutatott a tatárlaki lelet „betűivel". (l.: India története. Gondolat K., 1981.)

Az ősi magyar gyökökből, etimonokból latin, német stb. szavak formálódtak.

„Amikor a magyaroknak át kellett térni a latin betűs írásra, tizenhárom hangunkra nem volt jel, s ezért a latin betűkkel a magyar nyelvet nem lehetett pontosan jegyezni. Így olyan nyelvezetre következtettek nyelvészeink, ahogyan a magyar sohasem beszélt. Csaknem ezer évig kínlódott nyelvünk a latin betűkkel, míg mai szinte egyedülálló, latin betűs, fonetikus helyesírásunk kialakulhatott. A többi népek latin betűs helyesírása azért nem fonetikus, MERT NEM VOLT OLYAN ŐSI ÍRÁSUK, MELYNEK LOGIKÁJA ALAPJÁN FONETIKUS HELYESÍRÁSUK KIALAKULHATOTT VOLNA. Más az írás és más a kiejtés – olvasható dr. Forrai Sándor fent említett dolgozatában.

„Az ősi nyelv feltételezhetően egyszerű volt. Primer szógyökeinek a száma nem haladta meg a százat. Ha azonban ezekből a gyökökből szavakat formálunk (a szógyökismétléseket is megengedve), kéttagú szónál a variációs lehetőségek száma 100 a négyzeten, azaz 10 000, messze több annál, ahány szó ebben a nyelvben használatban lehetett." (Fejes Pál: A tatárlaki lelet olvasata)

A korong megfejtésének rövid története az őshazáról szól. Az őshaza geográfiai helye: a jelenlegi MUZAFFÁR NÁGÁR. Kissé délebbre terült el a Mahábháratából jól ismert „Kürü-mező" (ma a folyó, a JAMUNHA 40 km-re nyugatabbra van).

India térképe (részlet)

Érdemes itt megemlíteni, hogy a „Hunok útján" című filmek befejező epizódja a Pilis térségében játszódik. Pilismaróton lévő Kishegyen állt vélhetően Attila vára. Abban az időben a korabeli (Lazarius) térkép tanúsága szerint a Duna a hegy lábánál kanyarodott. Ma egy-másfél km-rel arrébb folyik. (Analógiával élve, a Jamunha folyó 40 km-es „eltolódása nyugatabbra" feltételezi a 40 000 évet az időben).

„A nép [a tábla írása szerint] egyértelműen HU; a HU(N) szó (N) fonémáját csak az érthetőség indokolja. Egyetlen istenként NUA-t (más szószerkezetben NU.EE-t) tisztelték.

Krétai adatok szerint i. e. 44.500-ban abban a térségben tömegmészárlás történt. 40 000 halott; 120 000 ember a kialakult sűrű ködben elmenekült. HÁM és JÁPEET HUN népe benépesítette a Földgolyó akkor lakható területét Indiától Skóciáig, vagy éppenséggel Peruig. *Hesiodos* görög költő „Munkák és napok" című költeményében II. rendnek, ezüstnépnek nevezi, de az elmenekült nép volt a „szél" is.

Rövid részletek, idézetek következnek a tatárlaki lelet megfejtéséből.

„IL.I.HASS.HON – megvallom – engem is eléggé megdöbbentett, hiszen a MAH.HAB.HAR.ATA a „KERET" eposz, a „Halotti beszéd" stb. után a görög ILI.AS-ról (és valószínűleg az OD.ISSEE.HA-ról is) kiderül végül, hogy legalábbis a történet eleje a indiai őshazáig nyúlik vissza. Sokkal többről van szó. A kiváló osztrák archeológus, *F. Sachermeyer* által i. e. 26 000-re datált görög SESKLON KULTÚRA (Lásd: F. Sachermeyer: „Die mindsche Kultur des alten Kreta". Székely kultúra).

Az első görög letelepülők ugyanúgy székelyek voltak, mint azok, akik LEPENSKI, VIR, TORDOS stb. környékén megtelepültek. Ez magyarázza azt a F. Sachermeyer által is megfigyelt szoros kulturális, kereskedelmi stb. kapcsolatot, amely Erdély és Görögország között kb. i. e. 1800-ig fennállt!

A nyár.HÁZ=SUMEER HÁZ, ennek rövidülése révén a SUMEER szó kialakulása kézenfekvő.

No.	Rene labat		Székely rovásjelek	
13		DINGIR	D	
381		UD, E	E	
230		GAG	G	
589		HA	H	
480		IS, IL	I	
461		KI, KE	K	
330		LU	L	
144		DUMU	M	
383		PI	P	
483		RI	R	
381		UD, TAM, TU	T	
562		UH	U	
393		UTU	Ü	

Sumer ékjelek és székely rovásjelek összehasonlító táblázata
Novotny Elemér nyomán

Sumer mitológia

Ashnan házhoz juthatott, hozzá ekét és igát is kapott;
Ott áll Lahar, a jó pásztor is, aki nyáját nagylelkűen növeli,
A kedves és jóságos Ashnan, a hajadon, a fák és virágok dísze;
Mennyei adomány...
Lahar és Ashnan megjelenése a gyülekezetnek bőséget hoz;
Az ország éltető lehelete, az isteni parancsolat teljesítésére
Az élelmiszerraktárakat feltöltötték, a kamrák mind gazdagon
állnak.

A szegények porlepte házaiba is bőséget visznek,
Bárhol is járnak, bárhol is időznek, nagy dolgokat
visznek véghez.
Ahová eljutnak, ott megelégedés lesz, a helyet is megáldják,
An és Enlil jóságos szívét elnyerték.

Ezután azonban Lahar és Ashnan sokat borozott galádul és
perlekedve;
A farmokon és a mezőkön. Egymást kárhoztatták, mígnem
Enlil és Enki közbelépett, ám a vers nem szól arról,
hogy milyen döntést hozott.

Mind a cselekményt, mind pedig a stílus egyserűségét tekintve ez a mítosz a műfaj legcsodálatosabb remeke. Hőse Enki, a sumerok vízistene, a négy teremtő istenség egyike. Görög megfelelője Poseidon. A történet helyszíne Dilmun, az a térség, amely talán a Perzsa-öböl keleti partjaira tehető, s amely a történelmi időkben nem sumer terület volt. A költemény Dilmun leírásával kezdődik, az ártatlanság és üdvösség földjének ismertetésével.

Dilmun üde, Dilmun tiszta,
Dilmun tiszta, Dilmun fényes.

Itt találkozott Enki a hitvesével, Ninsikillel.
Dilmunban a holló szelíd hangú.
A héja is csöndesen száll, az oroszlán itt nem
vérengző, a farkas bárányra nem támad;
itt ismeretlen a gyerekgyilkos kutya;
a termést pusztító vadkan; a madár is
békés, kicsinyét nem bántja...
Gyengén látó és vak csak máshol tanyáz,
a fejfájás itt ismeretlen.
A dilmuni öregasszony sohasem mondhatja azt, hogy
„öreg vagyok", miként az öregember sem;
a városokban minden lány tiszta,
a révész nem tagad meg semmit, a felügyelő sem.
Az énekes sosem üvölt, a város szélén sohasem sír...

E paradicsomi földön mégis hiányzik valami: az
édesvíz. Így hát Dilmun istennője, Ninsikil Enkihez
folyamodik friss vízért. Enki eleget tesz az ő kérésének,
és megparancsolja Utu napistennek, hogy adjon
elég friss vizet Dilmunnak.
Ennek következtében:
Lett víz a városban bőséggel
Jutott mindenkinek egész Dilmunban
Kútjaik keserű vize, lám, édes vízzé változott,
A farmok és mezők termése gazdag lett,
Gyönyörű folyók és partok szelték az országot,
lám, ilyen lett ez az ország.

(Ford.: Dr. Bacsi Lajos)

A SUMEER nép ugyanúgy AVAR volt, mint a MAGGAR, ugyanúgy az indiai PO.HON-ból, az „álom házából" származik, mint mi.

A „negyedik mező" olvasata:

„GAN.EESSHA azon túl, hogy a népvándorlás EESS.HA szavát tartalmazza, külön téma, azonos szülőanyák jótevő indiai elefántistenével, az anatóliai város KANEESS-sel analóg.

Az EELLUR.HÁ =HIND ELLÓRA ma az indiai AURANGABAD város közelében fontos zarándokhely. A szó jelentése: MAGGAR.I én HAZA.

Az északi területen menekülők akkor, i. e. 44 500 táján ezen az elhagyott helyen találtak új hazát.

ELLÓRA a megalitikus, mondhatnám emberi képzeletet felülmúló építkezés és kőfaragó művészet csodálatos példája.

Az ÁR.PÁD HÁZ »iszonyúan régi« fogalom. A „honfoglalás idejében is volt vagy 44.500 éves! Voltaképpen csak csodálkozni lehet azon, hogy az ÁR.PÁD.I HÁZ ennyi idő után a Kárpát medencében új életre kelt.

Annyi még föltétlenül idekívánozik, hogy »isten« fogalmunk az ősi (i.e. 48 000) hét törzsből eredezik: EE.S.EE.EED EEN = ősi HÉT ÉN."

Az ősi haza elpusztításának miértjére egyetlen ésszerű magyarázatot sikerült találnom : az emberi irigységet.

Az eseményeket – röviden – a következőkben lehet összegezni.

Egy (valószínűleg mesterséges) tó környezetében, vagy annak szigetén épült (HUN-HÁZ). A tó szerepe az volt, hogy tavaszi olvadáskor az akkor még ott elfolyó (és talán télen elapadó) JAMUNHA folyó vizét átmenetileg összegyűjtse. A tó szigetén, a szárazulatot és a JAMUNHA folyó jobb partját ma már tisztázatlan módon egy cölöphíd kötötte össze, melynek a Jamunha folyó bal parti oldalán már készen volt a megfigyelő tornya. A híd (leszámítva a téli időszakot, amikor a folyó vize el is apadhatott,

hiszen az eljegesedés idején a klíma kifejezetten száraz volt), szinte az egyetlen lehetőséget nyújtotta a bal oldali part HU(N)-ok által benépesített területek, nem utolsósorban e város megközelítésének.

I. e. 44 500 táján (talán télidőben) a híd MAGGAR őrsége (aligha kétségbevonhatóan részegség miatt) elaludt, és a HARAPPA felől érkező, ideigyekvő ellenség dárdákkal – a HU(N)-ok által nem ismert új fegyverrel – rájuk támadt. A területet felgyújtotta.

Az elmenekült népnek igen sok neve volt. Ezt azért kell nyomatékkal hangsúlyozni, mert hosszú idő elteltével ezen nevek közül egy-egy óriási területen szétszórva jelent meg, és a nyelvészek, történészek a nevek mögött más-más genuszt véltek találni.

Tény, hogy ezek a népek ugyanabból az őshazából származtak, mindamellett gyanítható, hogy a nép habitusa, nyelve stb. szempontjából az őshazában eltöltött kb. 3 600 év kevésbé volt meghatározó jelentőségű, mint az a több, mint 10 000 év, melyet az elvándorlás után egy adott körzetben (vagy éppenséggel többször is helyet változtatva), vér- és nyelvrokonaikról mit sem tudva töltöttek.

A körülmények alakulása folytán egy részük indoeurópaivá, más részük finnugorrá, ismét mások DRAVIDÁK-ká váltak."

Kik is a dravidák? India őslakosai, Elő-India déli részének sötét bőrű lakói. Egyesek a kaukázusi, mások a turáni fajtákkal hozzák kapcsolatba. Sokan különálló fajtának hiszik. Harappái ásatások bizonyítják, hogy magas műveltségük volt még az indoárják betörése előtt.

A dravidák átvették a hódítók védikus vallását. Nyelvi tekintetben is elütnek az Észak-Indiában élő indiaiaktól. Ragozó rendszerük hasonlít az ural-altáji nyelvekéhez. A tamil-szanszkritból átalakított írásjegyekkel írnak.

Dravida törzsek: KURG, KHOND stb.

A tamil Dél-Ceylon szigetén is megtelepedett.

Tamil nő

Dravida férfi

Fejes Pál:

Megtaláltuk a magyar Őshazát!

Igen, egymástól függetlenül, de valóban megtaláltuk a magyar őshazát; először én (lásd a „Nap fiai, XXXVI. (1996) szeptember-októberi számát, a 266. oldalon, vagy az első ilyen, nagyobb példányszámban terjesztett írást ugyanott a XXXII. (1994) november-decemberi és a XXXIII. (1995) januári-februári számában), és kissé később, valamikor 1995 októberében *Lovass Ferenc* vezetésével a Magyar Televízió stábja (*Boda Sarolta* és *Kunchel Béla*). A kettő abban tér el egymástól, hogy én tudom: az őshaza számos neve között volt egy, amely – elterjedtségéből következően – a legközelebb állt lakóihoz, a SAR.REET.TO.HON.(HA), a haza pusztulását követően pedig: EESSA.HAR.REET (a sumer mitológiában D'IL.MUN) volt a neve); azt is tudom, hol volt az a hely: a mai indiai fővárostól, DEL.HI-től kb. 80 km-re északra, a mai MUZZAFFAR.NAGAR város és a tőle keletre lévő tó, mai nevén CHANDU.HOR'I-ként ismert, de nekünk, magyaroknak inkább BALA.TU körzetében. Ők, a TV forgatócsoportja csak annyit tud, hogy NEPÁL területén MAGAR-ok élnek, szám szerint kb. 1.5 millióan, részben szétszórtan, részben egységes tömbként az északnyugati, rendkívül nehezen megközelíthető országrészben. Ennek köszönhetik egyébként, hogy az alatt az irdatlanul hosszú idő alatt (látni fogjuk tüstént, hogy kb. 46.500 (!) évről van szó) fenn tudtak maradni, sőt a terület viszonylagos zártsága folytán valószínűleg genetikai állományukat is többé-kevésbé változatlan formában meg tudták őrizni. (Eltérően a szintén ősi

EESSA nép, az ausztráliai ABORIGINES bennszülött néptől, amely Dél-India területén ős-őslakó negroid fajjal keveredett.)

A Külpolitikai Szerkesztőség az 1995. októberében Nepálban forgatott anyagot 1996. október 19-én a TV-2 műsorában adta közre „Kik azok a magarok" címmel. Meg kell valljam: el voltam képedve a látottakon és hallottakon! Elsősorban nem amiatt, hogy MAGAR-okat találtak valahol (hiszen pl. a perui KESSUA, azaz „kecsua" indiánok is EESSA és így „ősmagyar" nép!), hanem, hogy NEPÁL területén találták meg őket, alig 450-500 km-re a SAR-REET-i őshaza helyétől! És ez még nem elég, szinte valamennyit a következőképpen hívják:

X + GHARTI MAGAR,

ahol X = valamilyen (erős változékonyságot mutató) név, pl. BALARAM, vagy LAK-HAN (megjegyezve, hogy EEGA = HASSA>HAZA). Ez az ősi EESSA nép nevében őrizte meg SAR.REET'I eredetét, s hogy ez az ősi eredet-hagyaték ne veszhessen ki, immár kb. 1500 generáción átadta az utókornak a MAG.AR>MAGAR népnévvel együtt.

Szerencsés véletlen és Lovass Ferenc baráti segítsége révén sikerült megszereznem az október 29-i adás videófelvételét, így később módom lesz arra, hogy a SAR-REET témájában megírandó dolgozatomhoz további anyagot gyűjtsek.

Mi más, mint véletlen az is, hogy a budapesti Karinthy Frigyes Könyvtár vezetője, *Vitézné Bárány Éva* jóvoltából hozzájutottam egy eredeti nepáli nyomtatványhoz, amit *H. B. BURA MAGAR* (!) írt: „Magar and Magyar: In Search of Ancestors!" címen. Az ösztönzést nyilván a magyar TV forgatócsoportjától kapta, hiszen a kiadvány 58. oldalán a szerző beszámol arról, hogy TUVATI RT. néven közös magyar-nepáli alapítványt hoztak létre a nyelv, az eredet stb. kutatása céljából. (A magyarok Istene segítse őket!)

A (közös) ősök kutatását „körbejáró" nepáli munka már egy külön történet. A tisztelt olvasó arra gondol (miként én is!), hogy BURA MAGAR úr számára nem titok a nép SAAR.REET-i eredete, hiszen csak körül kell néznie hazájában, valószínűleg minden második ember nevében megjelenik a GHAR.TI foga-

lom! Azt hittem, hogy ez „ordító módon" látszik, és mindenki számára, aki egy kicsit is foglalkozott ilyen témával, pillanatok alatt nyilvánvaló. Nem így van! Bennem az a több, mint 10 éves epigráfiai „kínlódás" fejlesztette ki ezt a képességet, ami – természetesen – örömet okozott, hiszen különben nem csináltam volna. De hogy mennyire igazam van, hadd idézzem a nepáli szerzőnek az összeállítás 44. oldalán olvasható néhány megállapítását. A fejezet a következő címet hordozza: „Original Home of Magyar and Magar" (=„A magyarok és magarok eredeti hazája"). Érdemes az idézést szó szerint végezni, ugyanis a tanulságok „mélyenszántók". Íme, az idézet:

* Magyarországon sokan úgy vélik, hogy a magyar történelemről, benne a magyarok eredetéről szóló hivatalos állásfoglalás „nem teljesen valós" (Is not quite right). Ausztriai „Habsburgok" írták, amit később az oroszok is támogattak. (!)

* Ténylegesen az a helyzet, hogy elő-történelmük (a Kr. előtti) évszázadokban kezdődik, amikor az Ural környékén éltek. (Nem kommentálom!)

* Olyan elmélet is létezik Magyarországon, miszerint a magyarok Közép-Ázsiában (Central Asia) éltek. Keresik ottani ősi hazájukat.

* A nepáli MAGAR-okat először egy „SIN" nevű helyen látták, amely a Himalája északi oldalán helyezkedik el. Azt hiszik (Nepálban; az én megjegyzésem), hogy a MAGAR-ok őshajázа is Közép-Ázsiában van.

* 154 évvel ezelőtt a nagy magyar tudós: Kőrösi Csoma Sándor, aki elsőként készítette el a tibeti-angol szótárt és írta meg a nyelv nyelvtanát, Tibetbe ment, hogy bizonyítékokat gyűjtsön a Magyarokról.

* Nepált nem kereshette föl, mert az akkoriban le volt zárva az európai és amerikai látogatók elől.

* Hosszú és fáradságos kutatása arra irányult, hogy megtalálja a YO-OGAR-ok országát. Úgy vélte, hogy ez az ország keletre és északra fekszik L.HASA-tól és KHAM tartományától (province of K.HAM) és Kína nyugati szélén (western confines of China) helyezkedik el.

Nem tudom megállni, hogy ne jegyezzem meg: a „JU-UGAR" (a [MAGY] „jogar", az [ENG] MACE<MAH.HA.SSEE) szó valóban EESSA utáni. A krétai PHAESTOS-i korong A oldalán a „JU.UGAR (EER).HU.HUN"-t (fordításban: „jó + UGAR + béketűrő (EERU, MAGGARU) + hon") egy „jogarral" és a „futást" kifejező ([ENG] RUN) jellel ábrázolták.

Elképzelhető, de korántsem biztos, hogy a mai UJGUR területek neve röviddel az EESSA után ez volt, miként Krétának is ez volt az első neve!

* Ismert egy olyan elmélet is Nepálban, hogy a MAGAR-ok egy csoportja a kínai KHAM tartományból jött, mivel a MAGAR-ok ROLPA-ban, RUKUM-ban, PIUT.HAN-ban, MYAGDI-ban és BAGLUNG nyugati részén élő népe (ezek nepáli településnevek!) K.HAM nyelven beszél, amely többé-kevésbé hasonlít a KHAM-tartományban (ma) beszélt nyelvre.

Eddig az idézet.

(Ide az a megjegyzés kívánkozik, hogy a K.HAM (helyesen: (EE).G.HAM) biblikus név, az EESSA észak felé menekült népének a neve. A déli menekültek a „JAFET" nevet kapták. Az ősi szó jelentése: „munka", melynek szerkezete (forrástól függetlenül): (EE)MU.HUN.EEGA volt. A szó első részletében jól látszik a „Hold" ([ENG] MOON), a „D'IL.MUN" fogalom második része. A MU.HUN ősi jelentése: „határ + hon", amihez az EEGA = „HAZA" szó csatlakozik.

El lehet gondolkozni azon, vajon volt-e módjuk a menekülőknek arra Kr. e. 44.500 táján, hogy útjukat északi irányban, a TARIM-medence felé folytathassák? Én ezt nem tartom lehetségesnek. A globális klímagörbe még mindig „hideget" jelez, és a hegyi átjárók, hágók annyira be lehettek havazva, hogy az északi irányú továbbhaladásnak minimális volt a lehetősége. A TARIM-medencét az EESSA népe nyugati irányból közelíthette meg, megkerülve a Himalája (akkori nevén talán : HIMAVAT) megmászhatatlan hegyeit. Ha észak felől is volt bevándorlás Nepál területére (és nagyon valószínű, hogy volt), erre csak a Föld klímájának további melegedése után kerülhetett sor.

मगर र मग्यार :

पुर्ख्यौलीको खोजीमा !

Magar and Magyar :
In Search of Ancestors !

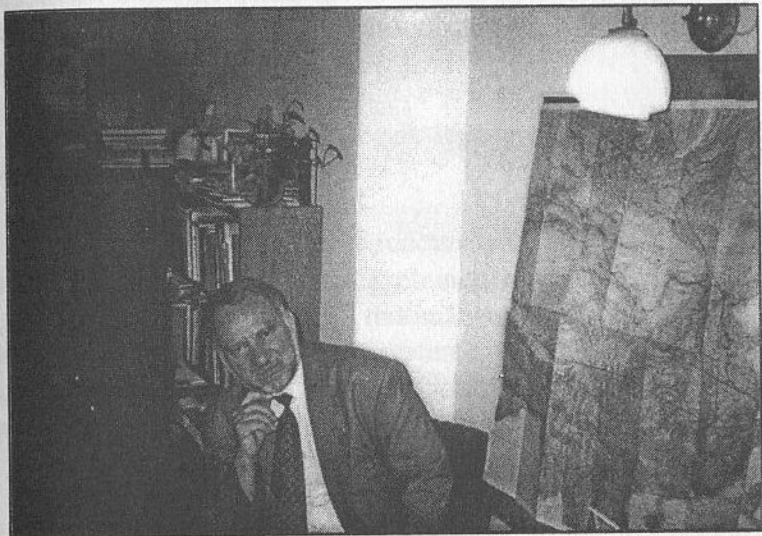
(In the Context of Origin, Language and Script)

डा. हर्षबहादुर बुडा मगर

A könyv címlapja Nepálról és a nepáli magarokról, illetve magarokról

III. „A HUNOK ÚTJÁN” C. VIDEÓFILM MÁSODIK EPIZÓDJA

BÁRDI LÁSZLÓ: A XX. század legnagyobb expedíciója

BÁRDI László videófelvétel közben

A „Hunok útján” c. filmek második részét *Bárdi László* professzor úrral készítettük.

Bárdi László több ízben járt Távol-Keleten. Ezekről az utakról faggattuk. Beszélgetésünknek az adott aktualitást, hogy megjelent Bárdi László könyve „Őseink nyomában a Távol-Keleten” címmel. (Pannónia Könyvek, 1993)

Bemutatjuk a XX. század egyik legnagyobb expedíciójának tagjait:

Dr. Bárdi László, a kínai nyelvtudományok professzora, a Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen tanít. Tanszékvezető egyetemi tanár. Nemzetközi tudományos konferenciák rendszeres vendégelőadója. A kínai egyetem nyelvészkarának vendégtanára. Író. Számos tudományos dolgozata mellett népszerű formában törekszik átadni közérthető módon azt a tudást, amellyel – jelenleg – csak ő rendelkezik.

Du Yaxiong professzor, a Kínai Konzervatórium hírneves kutatója, tanár. A kínai nemzetségek népzenéjének összehasonlító elemzésével foglalkozik. Észrevette kínai gyűjtőútjain, hogy egyes nemzetiségek népdalai igencsak sajátosak – a csekély létszámú Yugor (Jugar, Sárga ujgur) néptöredék dalai olyan pentaton jellegűek, mint az általa már ismert Bartók, Kodály népdalok. Igazolta, hogy a pentaton dallamú övezet a Kárpát-medencétől a kínai füves pusztákig terjed.

Az eurázsiai füves puszták hatalmas övezete az egykori lovasnomád népek élettere volt – az egykori népvándorlás útvonalának pontos feltérképezése, bejárása, sokoldalú elemzése volt a XX. század legnagyobb, leghosszabb útvonalú expedíciója.

Őstörténetünk számos részkérdése már tisztázódott, de számos részlete még az ismeretlenség ködébe vész.

Dr. Érdy Miklós, a magyar történelemnek New Yorkban élő számon tartott kutatója. Eredetileg néprajzi, majd történelmi érdeklődése és felkészültsége konferenciák előadójává és tudományos munkák rangos szerzőjévé avatta. Izgalmas tudományos eredményei a díszítőmotívumok összehasonlító elemzése: a magyar koronázási palást daruábrázolatának vizsgálata mellett érdeklődésének egyik területe Belső-Ázsia és a hunok.

(Két bonyhádi diák együtt hallgatta valamikor a hun-magyar mondavilág történeteit Attiláról, a Hadak Útjáról. Évtizedek múlva közös expedíción vesznek részt. A másik diák Bárdy László volt.)

A videófilm beszélgetését is stílusosan írástörténettel kezdtük, most is ezt tesszük.

„A szemre is igen tetszetős kínai írás nemcsak bonyolultnak látszik, hanem minden belső logikai rendje ellenére valójában az is. Mintegy 4 000 évvel ezelőtt keletkezett. A világon egyedülálló jelenségként lényegében napjainkig ugyanaz maradt.

Náluk is visszatérő törekvés a latin betűs – romanizált – átírás megoldása.

A Kínai Tudományos Akadémia sokéves nehéz munka után 1958-ban az ún. *pinyin* átírást fogadta el. Hazánkban a Magyar Tudományos Akadémia az ún. *népszerű* átírást tette követendővé, így a hiteles átírás szerint CSU EN LAJ = ZHOU ENLAI lenne."

Nem kívánjuk kommentálni az ebből származó zűrzavart. De valóban üdvös lenne országunknak is csatlakozni a nyugati világ országaiban elfogadott pinyin átírásra. Azt gondoljuk, hogy mindenkit érzékenyen érintene, ha a nevét hibásan írnák, és ebből adódóan annak kiejtése is hibás lenne.

Bárdi László elmondása szerint ezzel az expedícióval először sikerült a legújabb korban egyetlen nagy utazással bejárni az

eurázsiai füves pusztaságnak – az ókori lovasnomád népek legősibb szálláshelyének, „őshazájának" – csaknem teljes területét észak-déli és kelet-nyugati irányban egyaránt. Az együttes kínai és mongóliai szakasz meghaladta a 15 000 km-t.

„Több nagy térségben, így Ordos belső homoksivatagaiban, Jinquan és Jiayuguan környékének szinte járhatatlan kősivatagaiban a Hami-oázis környékén, ahol rajtunk kívül európai utazó nem fordult elő. Megható, egyben furcsa érzés volt tudomásul venni, hogy eljuthattunk Kőrösi Csoma Sándor vágyott „Jugar földjére", áldozatos életútjának el nem ért végcéljához.

Sikerült megerősíteni és részben pontosítani az ókori nomád népek, mindenekelőtt a hunok és rokon népeik ősi szálláshelyeinek és vándorlásának útvonalát.

Ebben bizonyíték értékű leletanyagot – fegyvereket, nyíl- és lándzsavégeket, kengyeleket, ékszereket és hun bronzezüstöket ismerhettünk meg és tanulmányozhattunk. Ezek Kelet- és Belső-Ázsiától egyértelműen elvezetnek a Kárpát-medence azonos jellegű leletéig.

(Érdy Miklós, az expedíció amerikai-magyar tagja azóta a hun bronzezüstökről írott alapozó értékű nagy elemzésével osztatlan elismerést aratott amerikai, ázsiai, európai tudományos konferenciákon.)

A néprajzi megfigyelések, a közös zenei anyanyelvet kifejező ötfokú dallamkincsek helyszíni gyűjtése és feldolgozása is példaértékű. (Du Yaxiong – az expedíció kínai tagja – lexikonok címszava lett korszakos értékű összehasonlító népzenei elemzéseivel, amelyekben az ősi magyar és néhány Belső-Ázsiai nemzetiség népdalkincsét vizsgálta.)

„Beli, beli, beli...
Csicsijja babája"

– mormolják az alföldi éjben a magyar édesanyák.

A ritkán használatos „beli" szócskáról írt neves sinológusunk, *Polonyi Péter* (Du Yaxiong kutatásaira hivatkozva!), és megemlíti,

hogy az ősi magyar nyugtatószó megegyezik a távoli jogur altatódalok „beli” szavával.

*

Bárdi László előadása, de írásos értekezése során is kerülni igyekszik az „őshaza” szót.

Ilyen haza a maga leegyszerűsítő, egyértelmű voltában bizonyára nincs is. Kereshető, ráfogható bizonyos területre, de aztán az újabb kutatások alapján újabb területeket foghatunk gyanúba. (Remélhetőleg Fejes Pál professzor úr megfejtésére ez már nem vonatkozik!)

Népünk sokat emlegetett keleti eredetében is erősen vitatható, hogy azt a keletet meddig szabad kitolni. A népvándorlás ázsiai térségéről és útvonaláról beszéltek tudatosan. Ezen belül csak egyetlen nagy nomád nép, a hunok nyomainak vizsgálata merült fel tételesen.

A hazai közhiedelem és mondavilág szorosan tapad a hunok európai, pontosabban Kárpát-medencebeli jelenlétéhez, s kicsit magunkhoz tartozónak véljük őket a mi őseinkhez hasonlító nomád életmódjuk alapján – fogalmaz igazán óvatosan Bárdi László.

Attila Európa-szerte rettegett hatalma, s általában a hunok 80 évnyi itteni fellángolása nem egy nagy birodalom fénykorát jelezte, hanem épphogy legvégső periódusát. A történészek döntő többsége egyetért abban, hogy az európai hunok Belső-Ázsiából jöttek ide. Ott a Mennyei Birodalom, vagy a még nem egyesült kisebb kínai államocskák északi szomszédságában élt a lovasnomád nép, a „xiong-nu” – (kiejtése: s jung-un) a Kr. e. III. évszázadban.

Az ázsiai hunok feltűnésére Mongóliában az Állami Központi Múzeum anyagaiban találtunk egyértelmű adatot. Ott Kr. e. 200 évet jelölték meg a hunok államalapításának, jelenlétének. Természetesen ezt megelőzően is léteztek, de erről itt és most nem szólnak a források.

Az ázsiai hun birodalmat Mauton (Motun) alapította.

Az expedíció tagjai számára fő szempont volt, hogy a népvándorlás történelmi epicentrumát lehetőleg minél teljesebb kiterjedésben járják be.

Innen, Belső-Ázsiából indult oly sok, s azóta jórészt eltűnt nép – hunok, avarok, türkök – nyugatra tartó útja, egészen Európa közepéig, a füves puszták zónájának legnagyobb pontjáig, a Kárpát-medencéig.

Az egységes földrajzi és klimatikus zóna közel egységes nomád életformát alakított ki.

Az egyes népek, törzsek nyelve megváltozhatott, életmódja átalakulhatott, de egyes alapvető jellegzetességek, ősi népszokások elemei, a népdalkincs alapszerkezete, a népi díszítőművészet alapmotívumai sok egykori közös jellemzőt megőriztek. Hasonlóan egyes régészeti leletek nyomjelző értékűek.

A képmellékleten látható szarvas-kősztéle emlékeztet az erdélyi székely népművészet motívumára. A szarvas agancsai között látható napkorong ősi motívumkincseink jellegzetes példája.

A HUNOK ÚTJÁNAK egyik mozgalmas hosszú időszaka zajlott a kínai birodalom szomszédságában Távol-Keleten.

KÍNA a „türelem” szó kínai írásjelében benne van. Ez évezredes történelmük és egész mentalitásuk.

– A kettős összetett írásjelet valóban „türelem”-nek kell olvasni, de alkotóelemei is beszédesek – mesélte a professzor. „Elviselni + kés + szív = azaz viseld el a kést a szívedben.” Tűrj türelemmel akkor is, ha kést forgatnak a szívedben. A generációk végtelen során átöröklött írásjel nem egyszerű nyelvtan és helyesírás, hanem gondolkodásmód, filozófia, túlélési alapelv. Hogy lehet ezt eltűrni – csakis úgy, a keleti ember szerint: türelemmel. Így lehet fennmaradni, életben maradni. Lehet, hogy őseink – a türelmet – a keleti szomszédaiktól tanulták. (Mert az is csodálatos, hogy annyi mindent túl- és átéltünk.)

Lin Gan professzor, az ázsiai hunok legnagyobb kutatója Belső-Mongólia fővárosában, Hohhot-ban él (Kék város).

Keleten a kék-zöld = türkiz egybemosódó kettős színe felcserélődik. A színek jelentése nagyon fontos Keleten:

dél – vörös
észak – fekete
kelet – zöld, kék
nyugat – fehér
közép –sárga

(A sárga színt csak a császár és környezete viselhette.)

Észak-dél, fekete-fehér ellentétpárja a fekete-fehér hun ellentétpárra utal, ami nem bőrszínre értendő, hanem a megtelepedési tájra. A rejtélyes „sárga ujgurok" sem bőrszínük miatt viselik ezt az elnevezést, mint antropológusok tévesen vélik, hanem egykori fejedelmi hovatartozásuk jeleként.

Napjainkban is ezért látjuk az egykori császári paloták termeiben, de templomokban, kolostorokban is szinte kizárólag a sárga színt, és az ugyancsak szimbolikus pirosat a szerencse, a boldogság jelképeként.

A kínai öt világtáj színeit, az egykori mongol eredetű nomád hadrend jelzéseit manapság felfedezhetjük a belső-mongóliai tanyákon, a jurták előtti házioltárokon – ebből a látogató azonnal értesül arról, hogy mongol, vagy kínai a gazda.

Az évezredes kínai fametszetek láthatók a New York-i Metropolitan gyűjteményének egy ritka kiadványában – ott is a hadba vonuló hun törzsek az öt szín alatt csoportosulnak.

Bárdi László a Karinthy Kör által forgatott videófilmen beszámolt egy, a kinti expedíciójuk ideje alatt látott izgalmas filmélményükről is.

SZARVAS-KŐSZTÉLE. A mongol-magyar expedíción találták

A film egy ordosi lakodalmat mutatott be. A filmben az általuk ismert összes távol-keleti népszokástól, így a kínaiétól és a mongolokétól is lényegesen eltérő, ugyanakkor számunkra ismert jelenetek sorjáztak.

A lovasnomád népeknek minden koron át öröklődő viselete: a széles karimájú csikóskalap, a karikásostor, a szőttesek színvilága, a lányok függő gyöngykalárisai, a kikérési és búcsúztató szokások nagy része, de a parlandó ütemű búcsúdalok és a tüzes ritmusú lakodalmi táncok – hazai szokású képzeteket keltett.

A földre terített tarka szőnyeg körül európaias, pontosabban nagyalföldi, nagykunsági, erős járomcsontú napbarnított férfiak voltak láthatók.

A filmet (hosszas alkudozás után az ár 10 %-áért) Érdy László megvásárolta.

ORDOS

A terület Huang-he, a Sárga folyó által három oldalról közrefogott óriási kanyarulat.

E táj az ókori ázsiai hunok egyik legfontosabb szállítóhelye.

Az elnevezésre többféle magyarázat van. Első jelentése szerint palotát jelent ordos-mongol nyelvjárásban, illetve olyan helyet, ahol sok palota áll.

A tájat keleten és délre 2 800 méter csúcsmagasságú hegyek szegélyezik.

Közepe, az ún. táblás vidék, 1 400 méter magas. A felföldet ferdén szeli félbe a Nagy Fal. Ezt az antik vasfüggönyt a kínaiak Kr. e. VII. századtól az akkori legveszedelmesebb ellenség, a hunok ellen emelték. Helyenként őrtornyok övezték.

A professzor megállapítása szerint elvethetjük a közös nyelv teóriáját.

Az ősi egyezések helyett – jóval későbbi – szókölcsönzésekről van szó. Így például:

a bátor – bátar
sárga – sar
szakáll – szakal
kar – gar
ujj – uj
teve – teme
turul – torgul

(Stílusosan, tekintsék meg az expedíció tagját, Bárdi Lászlót TEME-, illetve TEVE-háton.)

Műemlékek HOHHOTban

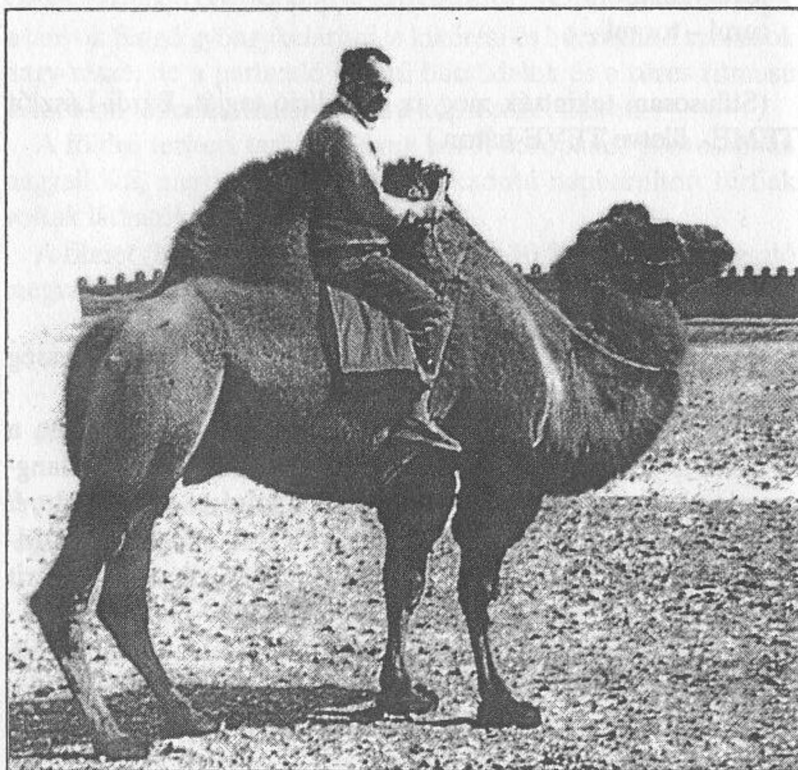
Wu Ta Si (Őr Torony Pagoda), régi nevén a Könyörületesség Lampionja nem tibeti, hanem indiai stílusban épült.

Kőbe vésett szent szövegek láthatók itt. A leghíresebbet, a GYÉMÁNT SZUTRÁT – ami egyébként a Dunhuang-i barlangtemplomban a magyar (később angol állampolgárságú) *Stein Aurél* által megtalált könyv, 868-ban készült, A VILÁG ELSŐ NYOMTATOTT KÖNYVÉNEK SZÖVEGE – kínai, tibeti, szanszkrit és mongol írással örökítettek meg.

A templom igazi híressége a pagoda hátoldalán három nevezetes dombormű, másfél méter átmérőjű kőlap, ún. *égtérkép*. Csillagok és csillagképek együttállásának pontos képe. Távol-Keleten általános a Holdév, az alapjául szolgáló 12 *mennyei ágat* és 24 *égi törzset* olvashatjuk le róla.

Kr.u. 500-ban épült *Datong* ősi barlangtemplom, indiai mintára.

Ez a legészakibb terület, ahova eljutott az indiai építészet. (Érdekes volt a videófilmek ismeretében végiggondolni, hogy csodálatos építészeti stílusbravúrját, ügyességét e nép feltételezhetően az őshazából hozta. Gondolunk itt a faragott kövekre, de a középkori ún. habarcs nélküli építkezésekre, kőrakásra is, amit

BÁRDI László teveháton

a hunok itt, a Kárpát-medencében is gyakoroltak (lásd a Pilismaróton lévő Kishegy-i ásatásoknál).

Külön érdekessége volt a videófilmeknek, amit Bárdy professzor úrral forgattunk, hogy kitért az ujgurok és a magyarok feltételezhető rokoni kapcsolatára. (Kőrösi Csoma sajnos nem jutott el az eredeti céljához az ujgurok földjére.)

Az ujgur nép a török nyelvcsaládhoz tartozó etnikum, kb. hét-nyolc milliós lélekszámú. A Tang dinasztia hivatalos krónikái szerint ők az Észak-Góbi térségből származnak. Jugur – sárga-ujgur uralkodó törzs buddhista vallású. A krónikák szerint ősi, 12-14 ezer éves népcsoport.

A Góbi-sivatag füves pusztáit szegélyezi az ún. Hantij-hegy. Itt készült ez az érdekes fotó (lásd külön), ahol HUN VEZÉREK SZOBRAIT látjuk hosszú, rájuk és a kunokra jellemző kabátban, összefont karjuk jobb keze a szívükön.

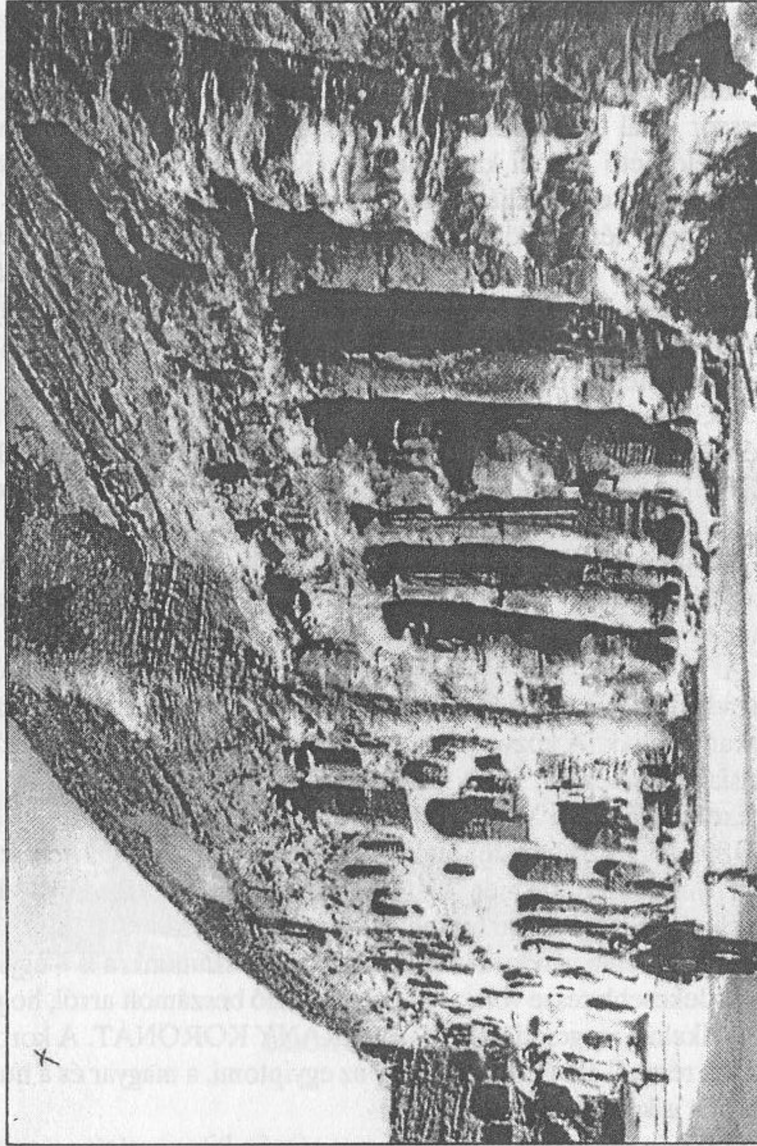
Az ázsiai hunokat az avarok váltották fel, őket a türkök. Az Európába érkező magyarokat a bizánci források következetesen csak türköknek nevezik.

A TÜRK ROVÁS több tudós szerint sémi eredetű, egy tőről fakad a héber, görög, arab és a legtöbb eurázsiai betűírással. Ezt sokan vitatják. A közvetítés az iráni szogdok által történt Belső-Ázsia népeihez. Itt ismerték meg a magyarok is, köreikben a székely rovásírás a XVI. századig élt.

1893-ban „Orkhoni feliratok” néven a türk rovásírást *Thomsen* dán nyelvész fejtette meg. Magyarul már megjelent a fordítása, de részletes szövegkritikai feldolgozása várat magára.

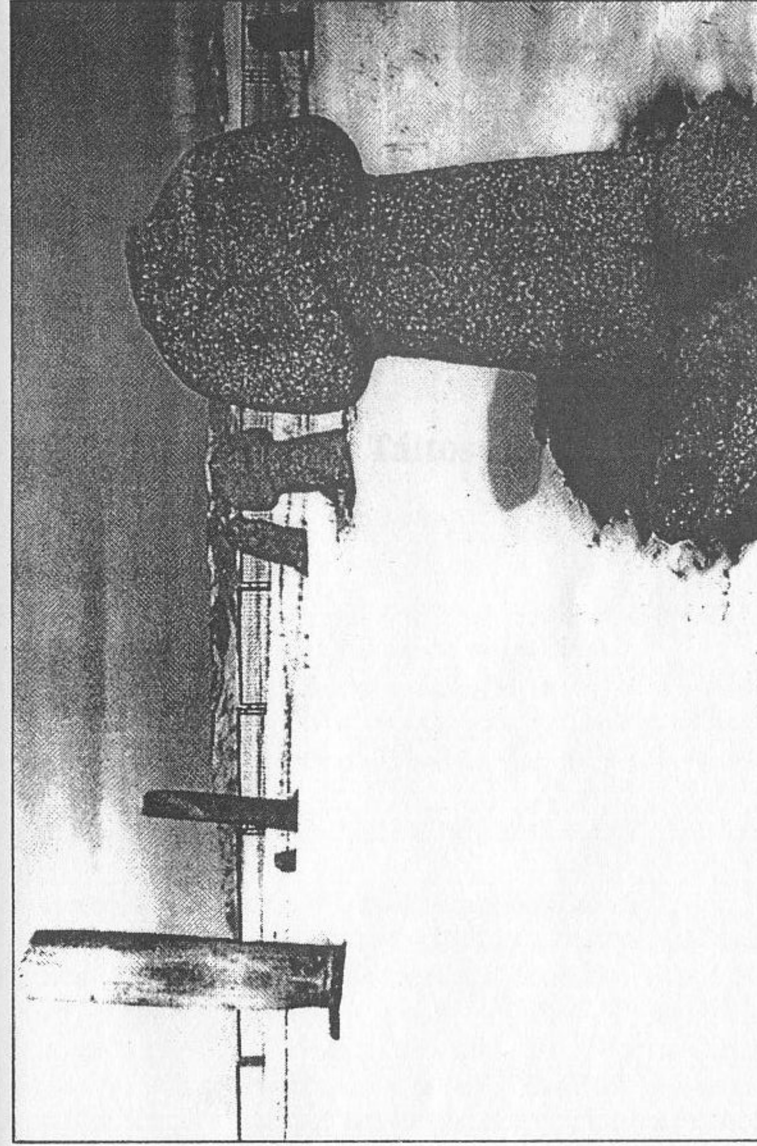
A történelmi vándorút beszámolójának – számunkra is – egyik legérdekesebb része volt, ahol Bárdi László beszámolt arról, hogy volt alkalma megcsodálni a HUN ARANY KORONÁT. A korona két részből áll. (Érdekes, hogy az egyiptomi, a magyar és a hun korona is két részből áll!)

A korona középső, kerek, csúcsos részén kiterjesztett szárnyú madár – turul – áll, nyakát és fejét kékeszöld türkizből formázták. Alsó része körbefutó kettős aranypánt, mindkét végén az ordos bronzokra emlékeztető állatfigurákkal.

Datong ősi barlangtemplom

(Bárdi László felvételei)

A Góbi sivatag volt a korai – ázsiai – hun birodalom központja.

Hun vitézek szobrai: fejük letörve, előttük hever.

IV. „A HUNOK ÚTJÁN" C. VIDEÓFILM HARMADIK EPIZÓDJA

„Pilis szív – Táltos terület"

Így kezdődött... a „Pilis szív: Táltos terület" című film (Filmlevél)

Amikor kirándultunk a Vadállókövekhez, az ellenkező oldalon jöttünk le a hegyről, s mivel sötétedett, eltévedtünk.

Emlékszem, több órán át mentünk a sötét országúton – talán a fények felé? Tábla, útjelző sehol nem volt. Aztán lövések hangzottak az erdőben – orvlövészek lehettek, vagy nagyvadra vadásztak.

Aztán... eljutottunk Pilismarótra, és éppen elértük az utolsó buszt.

Pilismarót... miért pont Pilismarótra érkeztünk?

Aztán később ismét a kezembe akadt az „Országépítő" című folyóirat 90/2, száma. A „Pilis-szindróma" című Pap Gábor cikk mellett feltűnt az „Ismeretlen romok a Pilisben (Új történelmi feltételezések)" című Németh Péter cikk. Itt olvastam először arról, hogy feltételezhetően az Ős Buda (Vétus Buda) Pilismaróton, a „Kis-hegyen" van! Így kezdődött, és úgy folytatódott, hogy *Lázár Gábor* elkezdte videókamerával filmezni a „Magyar múltunkról" árulkodó köveket. Úgy érzem, s talán a forgatócsoport nevében is vállalhatom, hogy sokszor éreztük, hogy ún. „táltos-te-

rületen" mozgunk. Sokszor éreztük azt, hogy az emberek munkánkat segítő készsége nem hétköznapian maximális.

Köszönetet mondunk *Beer Miklós* plébános úrnak, dr. *Márkosy Lajos* úrnak, a Pilismaróti Parkerdő erdészének, *Vertel József* grafikusművésznek és mindazoknak, akik áldozatkészen segítették megvalósulni szerény, öntevékeny munkánkat. Köszönet illeti *Lázár István* nem csekély anyagi áldozatát, hogy rendelkezésünkre bocsájtott egy Panasonic videókamerát.

Itt köszönjük meg Dömös Önkormányzatának, hogy lehetőséget adott arra, hogy bemutatkozzunk.

Dömös, 1992. október

V. Bárány Éva
A Magyar Történelmi Társulat
tagja

Létezik-e magyar őstörténet?

Hinni és tudni: két különböző dolog. Mindazon kutatók, akik foglalkoztak a magyarság történetével, szembetalálkoztak a fenti állítással.

Cáfolni és állítani: talán ebből áll ez a készség orientáltság, ami ebben a témakörben felmerülhet.

1992-ben Dömösön volt az ősbemutatója a Karinthy-Kör filmjének. Címe: „Pilis szív – táltos terület". A pilisi királyi központok lehetségességét veti fel a film álomszerűen, játékos formában. Nem kevesebbet feltételez, mint azt a Pap Gábor művészettörténész által felvetett hipotézist, hogy a pilisi Vadálló-kövek lepusztult váralakzatok, romok.

De felvetette a film annak a lehetőségét is, hogy Ős Buda egyenlő a pilismaróti Kis-hegyen lévő római várterületre épített Attila várával. (Ez Németh Péter régész feltételezése volt.)

A Kis-hegyre a Kálvária stációi vezetnek fel. Minden stáció egy-egy imahely, apró szabadtéri kápolna. Lehetett-e fenn a dombtetőn – ahova az áhítatos utókor 1876-ban feszületet állított – Attila vára?

Lehetett!

A dombtetőn gazzal, cserjékkel sűrűn benőtt 820 méternyi kőkerítés erre enged következtetni.

Nem engedjük elvitatni a magyar ősmondát sem, bár az álomhoz ennek is köze van: Emese álmához.

Nem engedték a rómaiak utódai sem meghazudtolni a Romulusról, Remusról és a farkas-dajkáról szóló néphagyományt, és a Biblia hívei közül hányan ragaszkodnak ma is a természetfölötti csodákhoz!

A Biblia! – a Bibliában is olvashattunk Nimród királyról. *Kézai Simon* és *Kálti Márk* krónikája azt írja, hogy a hunok és a magya-

rok, azaz a magyar nemzet Nimródtól származik. A sumer ékírásos emlékek angol, francia és német tudósok megfejtői ma már kétségtelenné teszik azt a tényt, hogy a magyar nemzetnek volt érintkezése azzal a területtel, melyen később Nimród király uralkodott.

Homérosz meséjének, az Iliásznak és az Odüsszeiának helyrajzi adatai alapján végezte ásatásait *Heinrich Schliemann* német kereskedő.

Hérodotosz adatai a szkitákról és a babiloniakról bizonyítottak az ékírások megfejtésével, és az egyiptomiak története is bizonyítást nyert a hieroglifák nyomán.

A magyar s testvérnépe, a hun a szkiták ivadéka. Ezt bizonyítják az akkád-sumer emlékek a Szkitiával azonos Mezopotámiában.

Nem kevesebbet állítunk itt, mint azt, hogy az ókori műveltség első szikrái nem a görögök, hanem a szkiták fejéből pattantak ki. Csupán úgy történt, hogy az ókori műveltséget a görögök sugározták szét a többi népekre.

Szkiták és etruszkok – keletről származó lovas népek. Ősiségében a magyar nép sem a görögöktől, sem a rómaiaktól nem vett át semmit, mert megmaradt ősi szokásai mellett.

A szkiták – Hérodotosz állítása szerint – két nagy csoportból álló nép volt: a fekete és a fehér csoportból. Őstörténetünk forrásai határozottan állítják, hogy a magyar, úgy mint a szkita is, két csoportból állott. Példaértékű a székelyek fekete zekéje is. A hagyomány igaz voltát bizonyítja: ők a fekete hunok sorába tartoztak. *Benedek Elek* legnagyobb népmesegyűjteményének számtalan meséje szól a fehér és a fekete népről.

A régi korban elhitt, de a későbbi kritika által kétségbevont „mesét" sokszor a kutatás igazolta. Talán nem volna haszontalan újra tanulmányozni a krónikákban írottakat, s az is jó lenne, ha egy-két kutató elhinné az állításokat, azaz a „meséket".

(Bárány Éva)

(Megjelent a Kláris irodalmi-kulturális lap 1995/6 számában.)

Vadállókövek

„Pilis szív – Táltos terület"
(Filmforgató-szövegkönyv)

Pap Gábor művészettörténész hívta fel a figyelmet arra, hogy aki a pilisi rengetegbe veti magát, nem árt, ha költői fantáziával van megáldva, vagy megverve – mert a hegyormon, vagy a fák rengetegében újra kell álmodni a történelmet.

A terület jeles kutatóinak, régészeinek munkái, jelentései segítettek eligazodni a fent említett s a filmen is látható pilisi rengetegben.

Elsőként említenénk *Németh Péter*t, aki a székesfehérvári régészeti munkaközösség tagja volt; *Gerevich László*t, a térség megbízott kutató régészét; *László Gyula* és *Székely György* professzorokat, és itt említenénk meg *Vértessy György* térségre vonatkozó, munkánkat sokat segítő jelentéseit.

Kameránkkal próbálunk bevilágítani abba a történeti homályba, amit megfejteni biztosan tudunk, nem lehet, csupán arra vállalkozunk, hogy megmutassuk azokat a nyomokat, amiket 1000 év távlata fed.

Először a Dömös térségében található Vadállókövekhez vezetett utunk.

Pap Gábor vont analógiát a táj és *Áprily Lajos: Álom a vár alatt* című szép verse közé.

Induljunk el a Szőkeforrás völgyéből a 640 m-es hegyre.

„S mentünk. Köddel köszönt a várrom,
bronz homlokán ezüst szalag,
régi vasárnap, régi nyáron
kolomp csengett, patak szaladt..."

– és fent a szemlélődő, amint szembesül a kopott kövekkel, látnia kell a hegyormon tornyosuló gigászi kőtömböket; talán itt kell keresnünk az ország szívét, azaz fővárosát, amit a törökök és a Habsburgok „robbantottak fel", és tettek a föld színével egyenlővé. Pilisszentlélek, Pilisszentlászló, Pilisszentkereszt szív-háromszögében? Vagy Esztergom, Dömös és Pilismarót között... a térségben található hegyi várromok, váreródítmények igazolni látszanak ezt a feltételezést, de az is lehet, hogy csupán az elénk táruló szépség hatására érzek így?

„Harangszó csendült, messze, mélyen,
sötét hullámú, vontatott,
a szellő kék selyem-kötélen
egy mély harangot kongatott.
Kastéllyá tornyosult a várrom,
kápráztatott sok ablaka..."

Andrássy Kurta János szobrászművész a Vadállóköveket megpillantva tette fel azt a kérdést, hogy vajon miért nem veszik észre a szakkutatók az itt látható pilisi erődítéseket?

S valóban itt, ezen az impozáns területen miért is ne lehetett volna valamikor vár, hiszen a térségben számtalan helyen fedeztek fel római korinak ismert felépítményeken középkori ráépítéseket.

A látottakhoz hasonló romokat Pilis peremkerületein, Esztergom, Visegrád, Pomáz területein a szakkutatók várromként ismertek el... a Visegrádi vártól a Salamon toronyhoz lefutó védmű maradványokat – tökéletes látszólagos másolatait a Vadállóköveknek – hivatalos szakvéleményekben várként ismerik el. Nagyon hasonlóak ezekhez a huszti várrom, a nagyszöllösi várrom, a Királyházán lévő Nyalábvár, vagy akár Szerednye várának romjai is.

(Képsorok a Vadálló „bal oldalán" lefutó védmű alakzatairól.)

Lehetett itt vár? Ha a visegrádi vár vár, akkor a megmaradt formációk szerint a képek alapján – idézve Pap Gábort – itt is

lehetett vár, egyben felteszi a kérdést: mitől vár a vár? Attól, hogy várszerűen működtethető.

Ha egy összetett táji-természeti adottságrendszeren spontánul képződnek olyan feltételek, amelyek védelmi célokra alkalmassá teszik, akkor nincs értelme azon töprengeni, hogy nevezhető-e várnak, vagy sem. A védelem itt csomópont-erővonal rendszerben biztosított.

Nincs szükség összefüggő, zárt falkoszorúra: megerősített gyülekező pontok és belőlük csápszerűen kinyúló keskeny (jobbra két társszekérnyi szélességű) felvonulási utak rajzolódnak elénk, amelyek töltés, vagy sánc jellegű földnyúlványok gerincén futnak jól álcázottan.

Itt a támadó ellenség sohasem tudhatja, idebent van-e már, vagy még odakint. Ha tisztességesen viselkedik, akár végig is csörtethet az egész erőd-rendszeren anélkül, hogy ez a kérdés kiéleződnék.

Megjegyezni kívánjuk, hogy a Képes Krónikának egyik miniatúrája jellegzetesen ilyen szituációt örökít meg: a német-római császár és a francia király, keresztes hadak élén végigvonulnak a vár alatti völgyön, míg a környező magaslatról felajzott íjjal magyar harcosok vigázzák őket.

„S táltos lovon, gyémánt-batáron,
sátán-úton, erdők felett,
repültünk, mint a könnyű álom
s a szélhajtotta fellegek;
falvak és villogó keresztjük
suhogva szálltak vissza lenn..."

Vadállókövek – vádoló kövek. Pap Gábortól tudjuk hogy a kétjelzős szerkezet egymásra rímelése Andrássy Kurta János szobrászművész leleménye. Ő hívta fel a figyelmet először a faragott kövekre, az erődítmény-alakzatokba csoportosuló „természeti formációkra" és arra, hogy azok a „rejtelmek pontosan a pilisi központ „szétrobbantásának" részletkérdései – összefüggnek a magyar történelem, valamint Magyarország szétrobbantásával.

Ahol három, sőt több nemzetközpont – esetünkben „régi Buda" – van, ott nincs egy sem, ahol a régi középkori kultúrának bölcsőhelye lenne, de gondos kezű „ördögök" – törökök, a császárság kora – eltüntette a magyarság ősi nyomait. Ördögi játszma ez. Idézzük Pap Gábort: „Ugyanazok az adatok, amelyek a maguk helyén egy nemzet erkölcsi-politikai emelkedettségét sugallják, néhány célirányos csúsztatás révén erkölcsi-politikai törpeségünk »bizonyítékává« válnak."

De ne adjuk fel olyan könnyen, ne törődjünk bele, hogy elröppent felettünk 1000 év, és még mindig az alapokat kell keresnünk – hátha már meg is találták jószemű, lelkes tudósok.

„Kutatom kéz-árnyalta szemmel
s a szemem köddel lesz tele –
fölötte átcsapott a tenger,
tajtékos évek tengere."

Németh Péter szakavatott Pilis-kutató régész – aki nem olyan régen hunyt el – már 1955-ben felhívta a figyelmet arra, hogy a Pilis területe tele van Árpád-kori létesítmények maradványaival.

Csak Pilismarót kisugárzási övezetében ismert pilisszentlelki, pilisszentkereszti, klastrompusztai kolostor-rom, a dömösi prépostság maradványai, az esztergomi, visegrádi vár és a régi vármaradványok. A történelem adatai is azt igazolják, hogy a honfoglalás idejéből a királyi család több eseménye a Pilishez kapcsolódik.

Szent István fia, Imre herceg egy pilisi vadászszerencsétlenség áldozata lett.

Zene...

I. Béla királyra Dömösön szakadt rá a trónszék.

Ismétlődő zene...

Álmos herceget és fiát, Bélát Kálmán király Dömösön vakíttatta meg. Álmos azután a dömösi kolostorban élt fiával, a későbbi II., Vak Bélával.

Ismétlődő zene...

Gertrud királynét (alakja főként egyik legnagyobb nemzeti drámánkból, *Katona József Bánk bán*jából ismert) a Pilisben ölték meg...

Ismétlődő zene...

Tehát úgyszólván minden Árpád-házi királytragédiánk a Pilishez kapcsolódik.

„Ott túl a rengeteg homályon
egy szép országot ismerek,
partján habverte sziklaszálon
botot cifráz egy kisgyerek.

Haj elvesztettem s nem találom,
szekér az útján nem zörög,
nincs arra jel, nincs arra lábnyom,
eltüntették az ördögök."

Tekintsünk le a Dunára a Prédikálókőről. Az elénk táruló táj látványáról így ír *Gerevich László*, a térség megbízott kutató régésze:

„Európa egyik leghatalmasabb folyama a nyugatról keletre tartó, majd Magyarország közepe táján délre forduló Duna. A középkor két nagy birodalmát, Bizáncot kötötte össze a német-római császársággal, ez volt a legegyenesebb útvonal. A folyam 90 fokos kanyara miatt a vízi út szárazföldi váltására itt volt szükség. Nem véletlen tehát, hogy a magyar politikai és gazdasági stratégia és kultúra első központja is itt alakult ki!"

A film következő része a Pilismaróton feltárt ásatások leletanyagával folytatódik.

„S táltos-lovon, gyémánt-batáron,
sátán-úton, erdők felett,
repültünk, mint a könnyű álom
s a szélhajtotta fellegek...

Hová repült a várba hangzó,
templomba hívó gingalang?
Most hogyha csendül halk harangszó,
jól ismerem: csak sírharang..."

Nagyon könnyen elfogadható az a feltételezés, hogy a Pilisben kell keresnünk a honfoglalás utáni Magyarország királyi központjának maradványait. Annak a városnak a romjait, amelyet a krónikák adatai szerint a rómaiak korában Herculiának, majd Sicambriának, a hunok, avarok idejében Attila városának, majd a germánok Etzelburgnak, a magyarok pedig Budának – Vetus Buda – neveztek.

„Ott túl a rengeteg homályon
egy szép országot ismerek,
partján habverte sziklaszálon
botot cifráz egy kisgyerek.

Haj elvesztettem s nem találom,
szekér az útján nem zörög,
nincs arra jel, nincs arra lábnyom,
eltüntették az ördögök."

Hol volt az igazi, a régi, az ősi Buda, hol van Attila sírja, a Tiszában, a Dunánál, hova temették el Árpádot – a krónikák szerint Esztergomnál, a felső hévizeknél egy kis patak fejénél, vagy a Bálványoskőnél... mind-mind nyitott kérdések...

Zene...

Ha az Ős Buda a Pilisben keresendő, akkor a Pesttel átellenes Buda (a mai) nem azért Buda, mert oda átköltözött, pusztán azért, mert az ősi Budát és csatolt várakat a föld színéig lerombolták.

Ismerjük azokat az adatokat, amelyek szerint Vetus Buda már 1566-ban elnéptelendett. *Busbeck* német diplomata 12 évvel a török megszállás kezdete után járt Vetus Budán, és akkor azt írta, hogy ott minden összeomlóban volt. II. Szelim Szultán 1568-ban kelt levelében említette a császárral való megállapodást, amely szerint a határmenti várakat le kell rombolni! A múltban egyes hatalmak tervszerűen törekedtek a régi városok nyomainak eltüntetésére.

Zene...

„Herculia, azaz Sicambria földrajzi helyzetét csak a XIX. század végén sikerült földeríteni.

Frőlich Róbert 1893-ban megállapította, hogy a pilismaróti Kis-hegyen lévő romok a hajdani „Herculia" maradványai. (Megjegyezzük, hogy állítását sem akkor, sem a későbbiekben nem vonták kétségbe!)

A tábor, mármint Herculia – írta róla többek között Frőlich Róbert – fekvése is szokatlan.

A Duna melletti táborok ott, ahol a természeti viszonyok engedték, a folyó mellett közvetlenül sík földön épültek, ott pedig, ahol a Dunát magasabb fekvésű síkság szegélyezi,... a táborok és a folyó felett 10-20 méternyi magasságban vannak. A mi táborunk nem síkságon épült, hanem elszigetelt dombon, és nem is a folyó közelében, hanem ettől cca 2 km-re.

Lázár deák Bakócz Tamás esztergomi érsek titkára volt. Korának színvonalán Magyarországról hiteles térképet készített.

Ezen a térképen a Dunakanyarban Pilismaróttól balra sziget látható. Ez a sziget 1528-1690 között szárazfölddé változott.

A feltételezések szerint a törökök Sicambria lerombolt városának maradványát a maróti szigetet átkaroló Duna nyugati ágába ömlesztették. Szükséges lenne tehát a hajdani folyóág és természetesen a sziget mielőbbi szakszerű átkutatása – javasolja *Vértessy György* a „Sicamberek eredetének történetéről" írott dolgozatában.

1906-ban *Finály Gábor* a Műemlékek Országos Bizottságának megbízásából régészeti föltárásokat végzett a „Hercules vár" területén.

A föltárt épületek közül először az a 33 x 27 m – ismeretlen rendeltetésű – csarnok vonja magára a figyelmet, amelynek belső terében Finály Gábor 23 oszlop alapját fedezi fel. Ettől jobbra még két alapfalat talált, melynek fölimerhetően egy-egy román stílusú templom volt az alapfala – tehát a Kis-hegyi templom – az alapfalak közül az egyik az újbudai Szűz Mária-egyház maradványa volt.

Sajnos, az ásatások nem keltették fel a szakemberek figyelmét.

Finály Gábor leírása szerint a feltárások során egy 820 m hosszú, bástyákkal tagolt főfal maradványait ásták ki. Finály a környéken talált sok római kori pénz-, tégla- és cserépleletre hivatkozva a kiásott épületmaradványokat római korinak tartotta, de megjegyezte, hogy szükséges a pontos kormeghatározás.

Igazán nem is olyan régen, de már több, mint ezer éve jöttek ide őseink hazát keresni, hont foglalni. A feltevések, feltételezések szerint ez már ismert terület volt. A Kaukázuson túl éltek – talán még régebben az Azovi tenger partján? –; a sorozatos támadások miatt arra az elhatározásra jutottak, hogy átjönnek a Kárpáton túlra... így szól a történet. Aztán úgy folytatódik, hogy ismert útszakaszon haladtak, tehát meg is érkeztek oda, ahova akartak jönni, a Kárpát-medencébe.

Hogy az országnak melyik részét tekintették fő székhelynek – azaz fővárosnak –, az már nem ilyen egyértelmű. Hol volt az Ős Buda – ki tudja megfejteni? Úgy gondoljuk, hogy e próbálkozás már-már sikeres volt – de a bizonyítások elől mindenkor kitért a hivatalos állásfoglalás. Hogy miért? – csak találgatni tudjuk. A

végeredmény bizony elszomorító. Él egy nép, és történelmének 1000 éve sem volt elég arra, hogy a homályos pontokat kiderítse.

Talán Óbudán volt Ős Buda? Talán Székesfehérváron? De hiszen sehol nem tudtak érdemben feltárni valóban bizonyított leletanyagot. Az anyag kevésnek bizonyult – egy ilyen horderejű kérdés bizonyítására szinte semminek.

A feltételezések másik ága, amihez mi is csatlakozunk, az az, hogy a székhely a Pilisben volt. Ezt a vonalat bizonyította élete során kutatásaival Németh Péter – aki az őt és eredményeit övező értetlenség elől Kanadába vándorolt, és ott publikált – mint oly sokan, akik ugyanezt tették.

A 70-es években hazatért, és Pilismaróton a Heckenast kúriában nyert befogadást, itt folytatta a térségre vonatkozó kutatásait.

Szerint az Ős Buda alapja három domb:

1. a pilismaróti református templom (e templom középkori vagy még régebbi templom romjára épült);

2. a Kis-hegy;

3. Dömös határában lévő domb, pontosabban Marót és Dömös között Basaharcnál – talán sírdomb, hiszen ezen a területen tömegmészárlás történt a török időkben, 2 500 magyarnak kellett sírt ásni.

Hát akkor hol van az Ős Buda?

„Kutatom kéz-árnyalta szemmel
s a szemem köddel lesz tele –
fölötte átcsapott a tenger,
tajtékos évek tengere.

Útromboló fekete ördög,
lásd engem is megátkozott –
Rapsonné asszonyom, könyörgök:
még egyszer add a táltosod!"

Ismeretlen romok a Pilisben, új történelmi feltételezések
Részletek dr. Németh Péter tanulmányából

Bártfai-Szabó László 1935-ben a régi Buda felkutatásáról írt egyik könyvében azt mondja: „Az óbudai hegyek között barangolva sokszor eltűnődtem azon, mennyi kérdésre nem ad a tudományos kutatás még ma sem kielégítő feleletet...."(1)

Azok a kérdések, melyek megoldásán Bártfai-Szabó évtizedekig fáradozott, máig sem tisztázódtak. A legnevesebb mai szakemberek közös művében erről ezt olvashatjuk: „A honfoglalástól a királyság megalapításáig terjedő évszázadról, majd a feudalizmusnak a tatárjárással lezárt korai időszakáról igen kevés helytörténeti adatunk van. E korszak építészeti emlékei pedig úgyszólván nyomtalanul eltűntek, homályban tapogatódzunk tehát, amidőn fővárosunk történetének e korai szakaszát próbáljuk felvázolni."(2)

Egy ország fővárosának történelmében hogyan lehetnek ilyen nagy fehér foltok, nagy bizonytalanságok?

Ezt a kérdést egy felfedezéssel kapcsolatos hosszas kutatómunka igyekezett tisztázni, hisszük, hogy eredményesen.

1955-ben a Pilis-hegység Dömös, Pilisszentkereszt, Esztergom közötti területén, nagyrészben távol minden lakott teleptől vagy falutól, hegyi várak – ezeket részben összekötő sok kilométerre terjedő – fal, árok és sáncvonulatok, várerődítmények, falak, régi követett utak, vízduzzasztók és kolostorok maradványait – összefüggést mutató rendszerét – fedeztem fel. Hatalmas méretű, ember alkotta művek nyomait, épületek faragott, megmunkált köveit, kihalt emberi lakótelepeket és épületeinek alapfalait, cserépmaradványait találtam itt olyan területeken, ahol ezek létezését

és összefüggésének jelentőségét a tudományos világ eddig nem ismerte fel.(3)

Az építmény-maradványok származását kutatva arra kellett következtetnem, hogy a Pilisben a honfoglalás utáni Magyarország királyi központjának maradványait találtam meg, annak a „város"-nak a romjait, melyet – a krónikák adatai szerint – a rómaiak korában előbb Herculiának, majd Sicambriának, a hunok, avarok idejében Attila városának, majd a germánok Etzelburgnak, a magyarok pedig Budának – Vetus-Budának – neveztek.

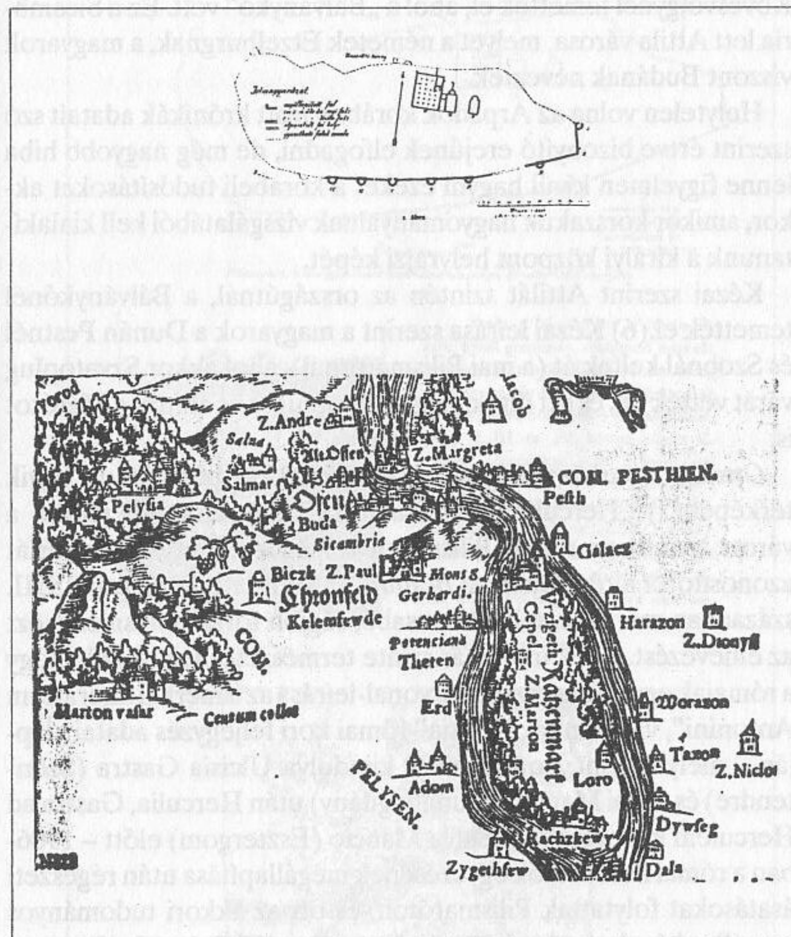
Ez a megállapítás ellenkezett az érvényben lévő tudományos felfogással, amely szerint ez a régi forrásokból ismert város azonos a mai Óbudával. Ezért a Magyar Tudományos Akadémia, majd a Művelődésügyi Minisztérium is jelentést kért tőlem kutatásaim eredményeiről. Természetes, hogy a több, mint tizenhárom évvel ezelőtt megindított, teljesen új utakon haladó kutatásaim az eddigiektől eltérő eredményekre vezettek.

Az Árpád-kor krónikásai a XII. és XIII. századbeli írásaikban már elég sok adatot közöltek Attila városáról, Sicambriáról.

A XII. század vége körül íródott ún. „Anonymus" krónikában a krónikás azt írta, hogy Attila, a hunok vezére a Duna mellett királyi lakot alkotott magának a felső hévizeknél, azt erős falakkal megerősítette, s az ott talált régi műveket megújíttatta.(4)

Ezt a várost a krónikaíró szerint – tehát az ő korában – a németek Etzelburgnak, a magyarok Buda-várnak nevezték. Anonymus krónikájának további részében ezt az Attila város-Budát úgy szerepelteti, mint ahonnan a magyarok vezérei hódításaikra kindultak. Ez volt tehát a vezéri, majd a királyi központ. Árpád haláláról azt találjuk krónikájában, hogy Árpádot 907-ben tisztességesen – tehát nagy dísszel – egy kis patak fejénél temették el, Attila városánál, ott, ahol később a magyarok megtérésének idején templom épült, melyet Albának neveztek el Boldogasszony tiszteletére.(5)

A pilismaróti Hercules-vár alaprajza

Ofen-Buda-Sicambria. Részlet W. Lazius 1556-ban készült térképéről

Kézai Simon, az Árpád kor másik krónikása XIII. századból származó, a hunok történelmével foglalkozó krónikájában Pannónia elfoglalásáról és a rómaiakkal vívott nagy csatáról azt írta, hogy a hunok Sicambriánál keltek át a Dunán, ott aratták nagy győzelmüket, és a harcban elesett vezéreiket az országútnál, a Kövesvölgynél temették el, ahol a „Bálványkő" volt. Ez a Sicambria lett Attila városa, melyet a németek Etzelburgnak, a magyarok viszont Budának neveztek.

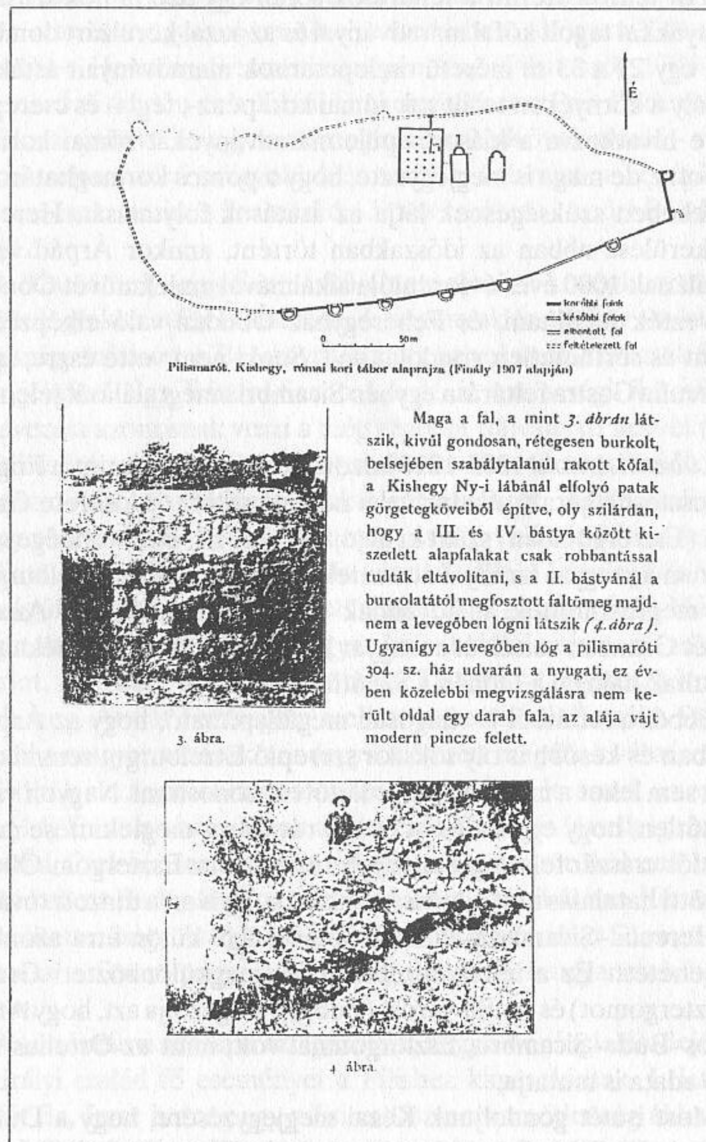
Helytelen volna az Árpádok korában írott krónikák adatait szó szerint értve bizonyító erejűnek elfogadni, de még nagyobb hiba lenne figyelmen kívül hagyni ezeket a korabeli tudósításokat akkor, amikor korszakuk hagyományainak vizsgálatából kell kialakítanunk a királyi központ helyrajzi képét.

Kézai szerint Attilát szintén az országútnál, a Bálványkőnél temették el.(6) Kézai leírása szerint a magyarok a Dunán Pestnél és Szobnál keltek át (a mai Pilismarótnál), ahol akkor Szvatoplug várát vették be, és ott ölték meg Szvatoplugot és állítólag Marótot is.

Ortelius Ábrahám belga földrajztudós 1597-ben kiadott egyik térképén(7) „Herculia sive Sicambria" kettős névvel jelölte a várost, pontosan a mai Pilismarót térségben. Ezt a Sicambriát azonosította a régi Budával *Bonfini* is. Mint láttuk, Kézai a XIII. században már más, talán biztosabb, régibb forrásból ismerte ezt az elnevezést. Ezek után már szinte természetesnek látszik, hogy a rómaiak egyik fennmaradt útvonal-leírása az ismert „Itinerárium Antonini", valamint a „Notitia" római kori feljegyzés adatai alapján – mely szerint Aquincumtól kiindulva Ulcisia Gastra (Szentendre) és Cirpi Mancio (Dunabogdány) után Herculia, Gastra ad Herculem következett – Salva Mancio (Esztergom) előtt – 1906-ban a római kori adatok egyezésének megállapítása után régészeti ásatásokat folytattak Pilismaróton, és ott az akkori tudományos megállapítások szerint feltárták Herculia maradványait.(8)

CASTRA AD HERCULEM

(Jelentés az 1906. évi ásatásról)

Pilismarót. Kishegy, római kori tábor alaprajza (Finály 1907 alapján)

Maga a fal, a mint *3. ábrán* látszik, kivűl gondosan, rétegesen burkolt, belsejében szabálytalanúl rakott kőfal, a Kishegy Ny-i lábánál elfolyó patak görgetegköveiből építve, oly szilárdan, hogy a III. és IV. bástya között kiszedett alapfalakat csak robbantással tudták eltávolitani, s a II. bástyánál a burkolatától megfosztott faltömeg majdnem a levegőben lógni látszik *(4. ábra)*. Ugyanígy a levegőben lóg a pilismaróti 304. sz. ház udvarán a nyugati, ez évben közelebbi megvizsgálásra nem került oldal egy darab fala, az alája vájt modern pincze felett.

3. ábra.

4. ábra.

Az ezt igazoló egyik legutóbbi térkép 1958-ban jelent meg *Dercsényi Dezső* ellenjegyzésével.(9) Az ásatásokat vezető Finály Gábor leírása szerint a feltárások során egy 820 m hossszúságú, bástyákkal tagolt kőfal maradványai és az azzal körülzárt dombtetőn egy 27 x 33 m méretű oszlopcsarnok maradványait ásták ki. Finály a környéken talált sok római kori pénz-, tégla- és cseréplelletre hivatkozva a kiásott épületmaradványokat római korinak tartotta, de maga is megjegyezte, hogy a pontos kormeghatározás érdekében szükségesnek látja az ásatások folytatását. Herculia előkerülése abban az időszakban történt, amikor Árpád vezér halálának 1000 éves évfordulója alkalmával emlékművét Óbudán tervezték felállítani, és Fehéregyház Óbudán való elképzelése szent és sérthetetlen gondolat volt. Senki nem vette észre, hogy Herculia Gastra feltárása egyben Sicambria megtalálását jelentette.

Lübecki Arnold 1205-1210 között írt krónikája szerint I. Frigyes kereszteshadjárata alkalmával a német császár és kísérete Granban (Esztergomban) szállt ki hajójából, ott III. Béla vendége volt. Onnan a magyar királlyal átmentek Attila városába, Etzelburgba, azt megtekintették, majd annak környékén vadásztak. Azután ismét Granban vették át a magyar király és királyné ajándékait, és indultak hajóval a Dunán a Szentföld felé.(10)

Ebből a leírásból is világosan megállapítható, hogy az Árpád-korban és később is oly sokszor szereplő Etzelburgot semmiképpen sem lehet a mai Óbuda területével azonosítani. Nagyon valószínűtlen, hogy egy vadászat és egy romváros megtekintése miatt az idős császár feleslegesen megtette volna az Esztergom-Óbuda közötti hatalmas utat oda-vissza, amikor úgyis arra utazott tovább. A Herculia–Sicambria–Pilismarót távolságú külön útra azonban elmehetett. Ez a leírás egyébként jól megkülönbözteti Gran-t (Esztergomot) és Attila-várost (Budát), és igazolja azt, hogy Attila város–Buda–Sicambria Esztergomnál volt, mint az Ortelius-térkép adata is mutatja.

Most ismét gondoljunk Kézai megjegyzésére, hogy a Dunán Sicambriánál átkelt hunok vezéreit és Attilát is a Bálványkőnél – Status lapidea – temették el az országútnak a – cuve azoa – Kövesvölgy oldalánál. Így a kapcsolatok még érdekesebbek lesznek, mert a mai Esztergom–Pilismarót határa mentén megtalálható ez a terület ugyanolyan elhelyezkedésben, ahogyan Kézai írta.(11) A Herculia–Sicambria helyén lévő Pilismarót 1789-ből származó térképén ez a Kézai által említett országút Esztergomi útnak van jelölve, és ugyanott megtalálható a Kövek oldala – cuve azoa – elnevezésű völgyoldal és terület, valamint a középkori elnevezések szerint a Szamárkő – Staus lapidea –, az ősi Bálványkő.(12)

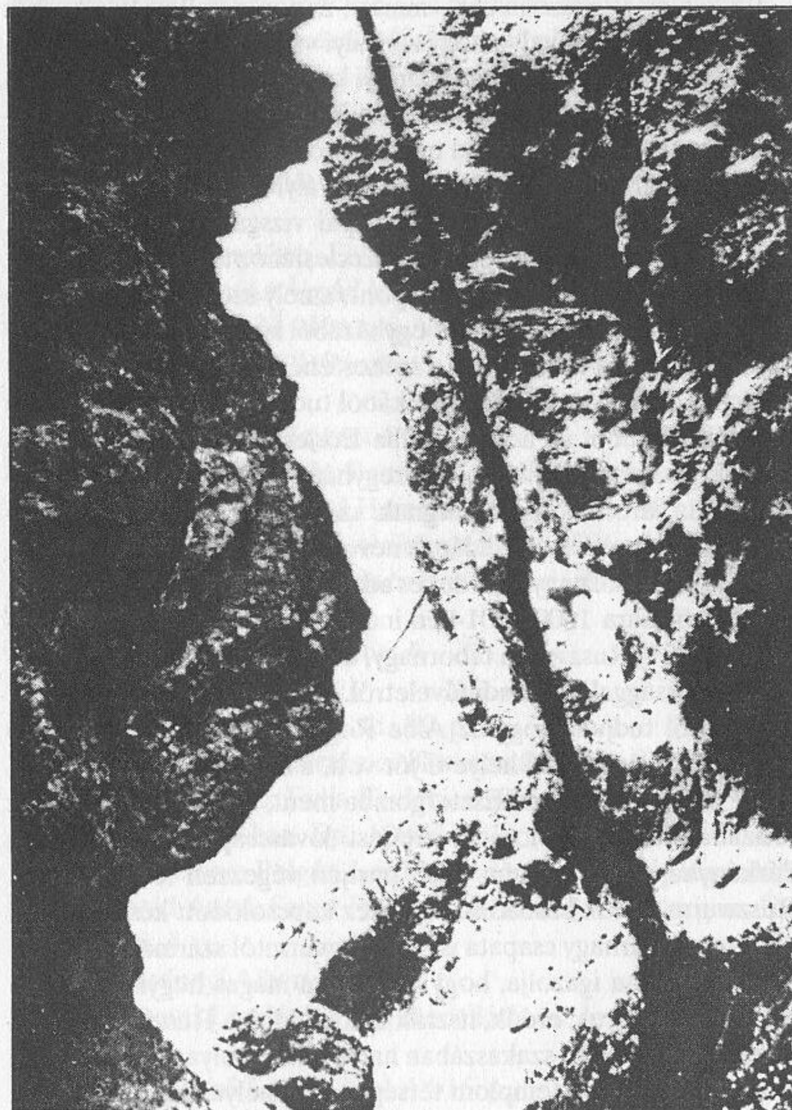
A Szamárhely vagy Szamárkő elnevezések a középkori térítő barátok gyakorlatából születtek. A pogányok és pogány szokások megszégyenítésére a Bálványról ismert helyeket ők nevezték Szamár jelzővel. Így Bártfai-Szabó László is ezt a régi Szamárkő elnevezést azonosnak veszi a még régebbi Bálványkő névvel.(13)

A középkori írások Etzelburgot, Attila várát teszik a mai Eszergomhoz. A honfoglaló magyarok vezérei először „Attila várában" – egy régi várban – telepedtek meg, és ott – a Szűz Mária-sziget mellett – alakult ki az ősi Buda vára. Attilát a Bálványkőnél az országút és a köves-oldal mellett temették el – ez is a Szűz Mária-sziget mellett van. A régi magyar krónikákból származó adatok szerint, melyeket török forrásokból (Tharikhi–Üngürüsz) ismertünk meg, Attilát Esztergom mellett temették el. Ennél a Budavárnál a magyar vezérek mindegyike épített magának várat, ezért a törökök ezt a városközpontot Jedikulinak – Hétvárnak – nevezték.(14) Ennek a hét várnak a létezését több írás látszik igazolni, például *Cselebi* szerint Buda elfoglalásakor a törököknek négy várat kellett Budánál elfoglalniuk. A Hun-krónikákban Kézai azt is említette, hogy Attila első pannóniai udvartartását Scewen-nél tartotta, a Seven pedig a kelta-angol nyelvben ugyancsak hetet jelent.

A történelem adatai is azt igazolják, hogy a honfoglalás idejéből a királyi család fő eseményei a Pilishez kapcsolódtak. I. István király fia, Imre herceg egy pilisi vadászszerencsétlenség áldozata lett; I. Béla királyra Dömösön szakadt rá a trónszék; Álmos her-

ceget és fiát, Bélát Kálmán király Dömösön vakíttatta meg; Álmos ezután egy ideig a dömösi kolostorban élt fiával, a későbbi II. Bélával; Gertrud királynét a Pilisben ölték meg. Tehát úgyszólván minden király-tragédiánk a Pilishez kapcsolódott. Így figyelembe kell ma már venni *Evlia Cselebi* török világutazónak az 1660-64 évekbeli magyarországbeli tartózkodásáról írt beszámolóját.(15) Megírta, hogy Buda három órás kocsiútra volt Gül Baba sírjától, ettől a sírtól 7000 szőlőskertet számolt meg Budáig, amely szerinte Esztergom kerületében volt, és azt is, hogy ott, Esztergom alatt valamikor egy város volt, de amikor ő ott járt, a város helyén már csak szőlők és gyümölcsösök voltak: a törökök a város helyére erdőket, gyümölcsösöket, szőlőket telepítettek. Cselebi írásából megtudjuk, hogy a Buda elfoglalása utáni napon a törökök kirendelték a lakosságot egy közeli térségre, és itt 70.000 embert lemészároltak. A magyar történelem-írás csak egy ilyen szörnyű vérengzést ismer, azt, hogy a törökök Pilismarót határában 25.000 családot gyilkoltak le.(16) Ez rávilágít Pilismarót nagyfontosságú helyzetére. Erről a tömegmészárlásról egyébként Cselebi megemlékezik az Alba Regia ostromáról írt sorokban is, ahol ugyancsak 70.000 ember leöléséről írt. Figyelemreméltó jelenség, hogy ennek a nagy öldöklésnek az emléke sem Székesfehérváron, sem a mai Budán nem volt meg sohasem, és a hivatalos történelemírás sem említi ezeknek a helyeknek a történeténél. A most előkerült adatok természetesen logikusan igazolják, hogy miért van meg ennek a tömegmészárlásnak emléke pontosan itt, Pilismarótnál.

A pilisi uralmi központ nem a mai Esztergom volt. Hiszen tudjuk, hogy az ott lévő palotát I. Imre király 1198-ban már odaajándékozta az esztergomi érseknek,(17) így bizonyos, hogy a magyar királyoknak akkor máshol volt a lakóváruk, s ez már ennél is különb volt, mégis Esztergom közelében kellett, hogy legyen. Erről tanúskodik a pápa 1203-ban kelt oklevele, melyben úgy rendelkezik, hogy a magyar királyoknak csakis az esztergomi érsek nyújthatja az egyházi szentségeket.(18)

Részlet a Rám-szakadékból

Ez logikusan igazolja azt – miután naponta kellett találkoznia az érseknek a királlyal –, hogy a királyi vár közel volt Esztergomhoz. A magyar középkorban a királyi kancellária vezetői általában az Alba Ecclesia papjai közül kerültek ki. Az Alba Ecclesia – mondhatni – a királyi család egyháza volt. Annyira szokássá vált, hogy az albai prépostokból lettek a királyi kancellárok, hogy ezt végül jogszokássá emelték. Egy pápai vizsgálat megállapította, hogy a királyi kancellárság az Alba Ecclesiához tartozik.(19) Ezért is tarthatatlan az a régebbi álláspont, amely szerint a királyi kancellárok a mai Székesfehérvár egyházából kerültek volna ki; hogy az Alba Ecclesia azonos volt a székesfehérvári egyházzal.

Nemcsak az Anonymus-krónikából tudjuk, hanem több hiteles oklevél adataiból is, hogy az Alba Ecclesia a királykoronázó és temetkező helynek ismert „Fehéregyháza" temploma a középkorban Attila városnak, Etzelburgnak, az előzően Herculiánák, illetve Sicambriának, végül Budának nevezett vár vagy város területén volt.(20) Albáról nagyon érdekes adatok találhatók az Alba Regia felszabadítására 1600-1601-ben indított közös hadműveletek leírásában.(21) Ruszwurm tábornagy, a hadjárat parancsnoka katonás pontossággal írt a hadműveletről.

Ezekből tudjuk, hogy az Alba Regia felszabadítására induló csapatok fő gyülekező helye Győr volt, a hadsereg egységes haderővé állt össze, azután Esztergomba ment, és innen indult Alba felszabadítására. Kolonics ezredest lovascsapatával átküldték Párkányba, hogy a Duna túlsó partján végezzen felderítést. A Ruszwurm-féle felszabadító sereghez kapcsolódott később Eörsi esztergomi várnagy csapata is. A Ruszwurmtól származó ostromleírás világosan igazolja, hogy az ostrom magas hegyi erődítmények, szűk völgyek, erdők, tisztások között folyt. Ruszwurm leírja, hogy a harcok egyes szakaszában harcosait egy olyan szűk völgyön keresztül vezette a templom térségéhez, amelyen egyszerre csak három katona tudott előrehaladni. A török parancsnok a városban folyó harcokat egy magaslatról közelről nézte, és innen adta parancsait. Az egész ostrom-leírás bizonyítékát adja annak, hogy a régi Buda mellett királyi Alba hegyi vár volt. Mindez a Duna

mellett történt, ezt bizonyítja egy, a Nemzeti Múzeum metszettárában található, XVII. századból származó olasz metszet is.(22)

Hivatkozások:

(1) Bártfai-Szabó László: Óbuda egyházi intézményei a középkorban. Bp. 1935. 4. p.

(2) Budapest műemlékei. I. 41. p.

(3) Németh Péter: Az Árpád-kori Buda nyomai a Pilisben. Tanulmány és bejelentés. N. Múzeum Adattár, 1955-58.

(4) Anonymus krónika I. fejezet

(5) U. o. 52. fejezet

(6) Kézai krónika, IV. fejezet 4. §

(7) N. Múzeum Térképtár. Pannoniae et Illytrici veteris tabula.

(8) Finály Gábor: Castra ad Herculem. Arch. Ért. 1907. 45-47. p.

(9) Cseke László: Visegrád. Útikönyv. Bp., 1958.

(10) dr. Gárdonyi Albert: Buda és Pest a tatárjárás előtt. Bp., 1941. 9. p.

(11) Kézai-krónika II. fejezet 4. §

(12) Htt. Div. I. No. 2.

(13) Bártfai-Szabó László: i. m. 80. p.

(14) Győrffy György: Kurzán és Kurzán vára. Bp., 1955.

(15) Karácsony Imre: Evlia Cselebi, török világutazó magyarországi utazásai 1660-ban. Bp., 1904.

(16) Bihari Ferenc: Polgári Lexikon és Dobozi Mihály legendája

(17) Leopold Antal: Szent István születés-helye. Esztergom Évlapjai. 1938. 4. p.

(18) dr. Gárdonyi Albert: i. m. 27. p.

(19) Fejérpatai László: Királyi kancellária az Árpádok korában. 47. p.

(20) Bártfai-Szabó László: i. m. 14-16. p.

(21) Gömöry Gusztáv: Székesfehérvár visszavétele és újbóli elvesztése. Bp., 1892.

(22) Hadilevéltár kiadásában: Török hódoltság korabeli okmányok. Bp., 1936. 76-80. p.

A Kárpát-medence Pilisi kultúrközpontja

A régmúlt történelmének kutatásában szakemberek serege a színes mondavilág, az írott emlékek és régészeti leletek segítségével igyekszik feltárni a titkokat, gazdagítani a tudományt és így gyarapítani a mi ismereteinket is. Ebben a törekvésben az objektív tényeken kívül nagy szerepet játszik az összefüggések egyéni magyarázata és ezáltal a különböző nézetek, elméletek kialakítása, azok egymásközti ütköztetése, képviselőinek vitája.

A Kárpát-medence Európa egyik legmozgalmasabb népvándorlási keresztútja, rövidebb-hosszabb ideig egykor hatalmas és híres, később letűnt népek, nemzetek állomáshelye volt. Köztudott, hogy ez fokozottan vonatkozik közvetlen környezetünkre, a Pilis hegyeire-erdeire és benne Pilismarót térségére.

A témával foglalkozó számos kutató közül az egyikkel – Németh Péterrel – 1965-72 között, mint külső munkatárssal alkalmam volt gyakran találkozni, fejtegetéseit hallgatni, és az általa mondottakon gondolkodni... Azután az elmúlt két évtized alatt több alkalommal bukkant fel ismét az ő neve és az általa megfogalmazott elmélet, melyet 1955-70 között négy tanulmányban foglalt össze. Váratlan halála után ezeknek egy gépelt (kézirat) példánya – özvegyének utólagos jóváhagyásával – nálam maradt. Talán kis könyvtáram egyik értékes és érdekes, de a többiek között háborítatlanul meghúzódó kötete marad, ha tavaly október 16-ra Dömös község Önkormányzata dísztermében rendezett összejövetelre meghívást nem kapok. Itt Lázár Gábor: „Pilis szív: Táltos terület" címen, jórészt Németh Péter kutatásaira támaszkodó videófilmet mutatott be, amely a nagyszámú – főleg budapesti – közönség körében érdekes, a „hivatalos" állásponttal ütköztetett vitát váltott ki.

Mivel a hivatkozott szerző tanulmányaiban községünk és környéke múltját évezredes távlatokban tárgyalja és ezáltal talán többeket érdekelhet, megkísérlem elméletét röviden összefoglalni.

Fejtegetéseinek logikáját és megállapításainak igazságát arra alapozza, hogy Krisztus előtt a harmadik évezredben itt a Kárpát-medencében és annak is a Duna-könyök részében a kedvező éghajlati, földrajzi és egyéb körülmények következtében jelentős kulturális központ alakult ki. Ez a különböző népeket, népcsoportokat valósággal vonzotta magához, egybeolvasztotta őket, és nagy hatótávolságban éreztette földművelő, állattenyésztő, építészeti és más szokáskultúráját.

Régészeti kutatások eredményeinek elemzése során bizonyítottnak látta, hogy a Pilis-Gerecse környéke, annak szerepe a kelták, majd a rómaiak idejében csak fokozódott. „A tervszerűen épített Pilis-erőd a Duna-kanyar hegyeiben óriási mennyiségű emberi munkával fejlesztett sáncok, árkok, völgyzáró gátak valóságos „Vaskapukkal" teletűzdelt védelmi központja. Az így kiépült politikai, kulturális és védelmi központ azután a Kárpát-medencébe betört népek támadásának legfőbb célpontja lett. A rómaiak talán éppen ezért itt építették ki legerősebb pannóniai vár- és erődrendszerüket, az ismert Limes határvédelmi láncolatot" – írja Németh.

A tanulmányok szerzője részletesen kifejti, hogy a hunok Attila vezetésével 451-ben – a Kézai krónika szerint – SICAMBRIÁNÁL keltek át a Dunán. Ez a titokzatos elnevezésű város pedig nem egyéb, mint a mai Pilismarót térségében létesült kiterjedt és gazdag település. A neve később egyik krónikás szerint OUBUD, a másik szerint BUD, míg egy vatikáni okiratban Attila-város, AUBUND szerepel. A honfoglaló magyarok a Kárpátokon belüli letelepülést kerestükben ugyancsak a Pilis-központ felé törtek, és valahol a mai Szob környékén, az Ipoly torkolata vidékén léptek a Dunántúl területére.

Erről Anonymus krónikájának 46. fejezetében úgy emlékszik meg, hogy: „a honfoglaló magyarok fejedelme, minden előkelő

vitézével bementének Attila városába és megnézék a királyi palotákat, némelyeket földig rontva, némelyeket nem, és szerfelett bámulják vala mindezen kőépületeket és kimondhatatlanul örvendének, mivelhogy harc nélkül bévenniök sikerült Attila városát..." Ugyancsak a krónikás szerint Árpád vezéreivel és vitézeivel innen indult Pannónia birtokbavételére.

Az egykori jelentős kultúrközpont valóságát bizonyítja az is, hogy az 1959-ben kezdett basaharci ásatások egy rézkori, egy kelta és egy késő avarkori temetőrészt tártak fel. Az ásatásokat vezető *Fetich Nándor* szerint ez a sírmező kétségtelenül fejedelmi központ, az elmúlt korok vezető társadalmi rétegeinek temetkezési helye volt.

A tanulmányok azon része is érdekes számunkra, amely az „ŐSBUDÁT" ide, Pilismarót térségébe helyezi. Részletesen leírja, hogy a „Pilis Központban" a népvándorlás, a kelták, rómaiak, hunok idejében, majd a magyar királyság kialakulásával egyidejűleg és azt követően egészen a török uralomig, nagy kiterjedésű királyi, hatalmi és vallási építkezések történtek. Ezeket a régészeti ásatások eredményesen és megyőzően bizonyítanák.

Elismeri, hogy ezideig és tudomása szerint a Buda elnevezés származására vonatkozó kielégítő válasz még nem született. Tény azonban, hogy a magyarok már „készen kaptak" egy elnevezést a királyi székhelyre. Tehát, egy ősi elnevezésről van szó... Szerinte eredetét a kelta származású szavak között kell keresni... Amikor Szent István az állam vezetésébe az „idegeneket" is bevonta, azok jelentős része a korábban itt élő népek előkelőségei, várurai, behódolt vezetői voltak, tehát az avarok, szlávok, romanizált keltákból kialakult őslakosság. Ezek a népek a fejedelmi, főúri, királyi szállás helyét OUBUDE, ABUDE, HÁBOUD, BUD, BUDE névvel illeték.

Kézai Simon később a királyi székhelyet ÚBUDÁNAK, VESTA-BUDÁNAK fordította. Ez a Buda elnevezés ma is létezik Pilismaróton, mint HÁBOD, KIS-HÁBOD, NAGY-HÁBOD...

1536-ban Larius Wolf bécsi egyetemi tanár sokat tartózkodott Magyarországon. Könyvében azt írta, hogy a királyok első székhelye BUDA, a CASTRA AD HERCULEM nevű római város helyén volt, amelyet SICAMBRIÁnak is neveznek.

Ortelius Ábrahám 1570-ben kiadott és Pannóniát ábrázoló térképe HERCULIA SIVE SICAMBRIA elnevezésű helységet itt Pilismarót térségében tünteti fel.

A múlt század végén Pilismarót határában talált AD HERCULEM feliratú római útjelzőkő, valmint az 1906-ban végzett ásatások egyértelműen bizonyítják, hogy CASTRA AD HERCULEM római város valóban Pilismarót helyén, vagy közelében volt.

Bonfini, Kézai, Anonymus krónikások egyöntetűen azt írják, hogy „Buda pedig Sicambria területén található"...

Sicambria kelta származású szó. A „cam" kanyart, a „brig" erődöt, erődítményt jelent. A „bria" végződés nagyobb területet értelmez. Tehát Sicambria mai fordításban „Duna-kanyar erőd vidék", vagy másként „Piliserőd"...

Joggal feltehető a kérdés, hogy akkor miért hívják a mai főváros Duna jobbparti részét Budának? Németh szerint a Bud–Buda elnevezés az állandó, vagy rendszeres fejedelmi, királyi tartózkodási hely változását mindig követte... Tény, hogy a mai Budát IV. Béla 1251-ben, majd Zsigmond király 1404-ben még Pestnek, vagy másként OFEN-nek, illetve lakóit Pest-vár polgárainak nevezte.

*

Nem vagyok sem történész, sem régész, csak egyszerű pilismaróti állampolgár, akit érdekel ennek a tájnak a rég- és közelmúlttal kapcsolatos minden eseménye. Tisztelem valamennyi szaktudományt, ha azt önzetlenül, az igazság bizonyítása érdekében és a közösség javára művelik.

Lehet, hogy a Németh Péter által egy egész életen át gyűjtött ismeretek, a bizonyítékok keletkezésük korabeli tévedéseit is hordozzák, és a „mai tudomány állása szerint" vitathatók... Azt azonban minden, szűkebb környezetünk múltjával foglalkozó szakember elfogadja, sőt hangoztatja – hiszen számos hiteles bi-

zonyíték alapján ellenkezőjét állítani nem is lehet –, hogy az évezredek folyamán mozgalmas, sok nép életében sorsdöntő események színhelye volt Pilismarót és környéke.

Községünk történelme tehát nem 1138-ban kezdődik...!

– maróti –

(Pilismaróti Hírek, 1993.)

Jegyzetek

I. rész

Erich von Däniken: A végítélet napja
Forrai Sándor: Az ősi magyar rovásírás az ókortól napjainkig
Mireisz László: Magyarok eredete (kézirat)
Mereskovszkij: A Kelet titkai
Marló Morgan: Vidd hírét az igazaknak

II. rész

Fejes Pál: Az egyik tatárlaki tábla olvasata. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Kiadványaként, 1992.
Makkay János: A tartariai leletek

III. rész

Bárdi László: Őseink nyomában a Távol-Keleten

IV. rész

Bárány Éva: Létezik-e magyar őstörténet? = Kláris, 1995/6.
Bárány-Kovács-Lázár: Pilis szív – Táltos terület. Filmszövegkönyv. Kézirat
Németh Péter: Ismeretlen romok a Pilisben. Kézirat
A Kárpát-medence Pilisi kultúrközpontja. (– maróti –) = Pilismaróti Hírek, 1993.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Bárdi László: Őseink nyomában a Távol-Keleten: expedíció a Selyem út mentén. (A fotók a szerző felvételei). Pécs. Barany M. Kvt. 1993. 189 p. 24 t. (Pannónia könyvek)

Däniken: A végítélet napja megkezdődött. (Ford.: Balázs István) Magyar Könyvklub Kiad. 1997. 288 p. 20 cm.

Az Első (Szegedi) Iskola előadásai és iratai. Zürich. 1993. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Kiadványa. 1-2. köt. 18 cm.

Forrai Sándor: Az ősi magyar rovásírás az ókortól napjainkig. Lakiteleki antológia. 1994. 420 p.

Für Zoltán: A magyar rovásírás ABC-s könyve. Szenci Molnár Kiad. Bp. 1994. 55 p. 20 cm.

Makkay János: A tartariai leletek. Akadémiai Kiadó. Bp. 1990. 185 p. 42 t. 25 cm.

Mereskovszkij: A Kelet titkai. (Ford.: Schmidt József.) Bp. Holnap Kiad. 1992. 241 p.

Morgan, Marló: Vidd hírét az igazaknak. Bp. Magyar Könyvklub Kiad. 1996. 155 p. 21 cm.

KÉPEK JEGYZÉKE

TARTALOMJEGYZÉK